
OBORI SVOJ POGLED!

dr. Halid b. Usman es-Sebt

Naslov knjige:

OBORI SVOJ POGLED!

Autor:

dr. Halid b. Usman es-Sebt

Prijevod:

dr. Amir Smajić

Naslov originala:

Isrif besareke

Izdanje:

Prvo, 1446. / 2025.

Štampa:

Off-Set Tuzla

Izdavač:

*Udruženje za afirmaciju duhovnih vrijednosti
i moralnih načela „DIVAN“ – Tuzla*

Podržite aktivnosti udruženja uplatom na račun:
134-001-11300818-92 IBAN: BA391340011201056307

www.facebook.com/ug.divan.tuzla

OBORI SVOJ POGLED!

dr. Halid b. Usman es-Sebt

Tuzla, 1446. h. god. / 2025. god.

U ime Allaha, Svemilosnog, Milostivog!

Istinska zahvala pripada Allahu; Njega hvalimo, od Njega pomoć tražimo i Njega za oprost grijeha molimo. Utječemo se Allahu od zla naših duša i loših posljedica naših nevaljalih djela.

Onaj koga Allah uputi, nema onoga koji će ga u zabludu odvesti, a onaj koga On u zabludi ostavi, nema onoga koji će ga na Pravi put izvesti.

Svjedočim da nema drugog istinskog boga mimo Allaha, Jedinog, koji nema sudruga, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik, neka su na njega Allahov salavat, selam i bereket, kao i na njegovu časnu porodicu i sve plemenite ashabe.

Naš govor će biti u svjetlu riječi Allaha, subhanu ve te'ala:

﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّونَ مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُونَ فُرُوجَهُمْ ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ
إِنَّ اللَّهَ خَيْرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٢٠﴾ وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ
وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا﴾

*“Reci vjernicima neka obore poglede svoje i neka čuvaju stidna mjesta svoja; to im je čednije. Allah u potpunosti zna ono što oni čine. A reci vjernicama neka obore poglede svoje i neka čuvaju stidna mjesta svoja; i neka ne pokazuju ukrase svoje osim onoga što je ionako spoljašnje...”*¹

Ova dva ajeta nalaze se u plemenitoj suri *En-Nūr*, a ona uglavnom govori o jednoj temi: o onome što se dotiče čednosti i pokrivanja. Ta sura je “sura čednosti” po svemu što potpada i podilazi pod značenje te riječi, svejedno odnosilo se na muškarce ili na žene. U njoj se govori o pogledu, jeziku, sluhu, stidnim mjestima, pokrivanju, čednosti, o tome šta žena smije pokazivati od svojih ukrasa, a šta mora sakriti, o ādābima ulaska u kuće i ostalom što je Allah, ‘azze ve dželle, spomenuo.

Uzvišeni Allah spomenuo je ova dva ajeta nakon što je prije njih objavio niz ajeta o propisima zinaluka (bluda) i potvore, o zabrani slijeđenja šejtanovih stopa i o ādābima ulaska u kuće i traženju izuna (dozvole). Nakon toga naredio je obaranje pogleda:

﴿قُلْ لِّلْمُؤْمِنِيْنَ يَعْضُوْنَ مِنْ اَبْصَارِهِمْ﴾

*“Reci vjernicima neka obore poglede svoje...”*², zato što je sve ove zabrane nemoguće ostvariti – kako za

¹ Sura *En-Nūr*, 30-31. ajet.

² Sura *En-Nūr*, 30. ajet.

pojedince tako i za društvo – ako se pogledi puste bez kontrole. Onda kada ljudi svoje poglede puste kuda žele i kako žele, to je nagovještaj činjenja nevaljanih djela svojim jezicima i svojim udovima, kao što je svima poznato. Otuda je došla naredba da se obara pogled.

U ovom plemenitom ajetu Uzvišeni Allah naređuje iskrenim vjernicima i kaže:

﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ﴾

“Reci vjernicima neka obore poglede svoje...”³

Ovo je, kao što vidimo, naredba od Allaha, ‘azze ve dželle, a naredba je u osnovi *vādžib* (obaveza), osim ako jē neki drugi argument ili indikacija spuste na stepen pohvalne radnje. To znači da je obaranje pogleda pred onim što je Allah zabranio jedna od obaveza, jer nam je to Allah naredio.

Potvrdu za to imamo i u sunnetu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u mnogim hadisima.

Primjer toga su njegove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: “*Neka čovjek ne gleda u avret (stidno mjesto) drugog čovjeka, a i žena neka ne gleda u avret druge žene.*”⁴ Ako je ženi zabranjeno (haram) da gleda u avret druge žene, onda je njeno gledanje u avret

³ Sura *En-Nūr*, 30. ajet.

⁴ Muslim, br. 338.

muškarca preče da bude zabranjeno. Isto tako, ako je muškarcu zabranjeno da gleda u avret drugog muškarca, onda je preče da mu bude zabranjeno gledati u avret žene, zato što je fitna (strast i požuda) u toj situaciji izraženija.

Džerir, radijallahu anhu, kada je upitao Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, o iznenadnom, neplaniranom pogledu, on mu je rekao: *“Promijeni svoj pogled!”*⁵ Ovo je, također, naredba, a naredba je *vādžīb* (stroga dužnost). Obaveza je, dakle, promijeniti mjesto pogleda, a to je obaranje pogleda koje je naređeno u ovom ajetu.

U drugom hadisu Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *“Zaista je Allah propisao čovjeku njegov udio u zinaluku (bludu) koji će neizbježno počiniti. Zinaluk očiju je gledanje...”*⁶ Poznato je da je zinaluk haram i da nije dozvoljeno čovjeku da mu se približava na bilo koji način ili upada u njegovu bilo koju vrstu. Ako je zinaluk očiju pogled, onda je *vādžīb* (stroga obaveza) oboriti pogled. Nije dozvoljeno puštati pogled jer to je zinaluk očiju.

Također, Resulullah, alejhis-salatu ves-selam, rekao je Aliji, radijallahu anhu: *“O Alija, nemoj pogled slijediti drugim pogledom, jer, tvoj je prvi (neplanirani)*

⁵ Muslim, br. 2159.

⁶ Buhari, br. 6243; i Muslim, br. 2657.

pogled, a nije tvoj drugi (ciljani) pogled.”⁷ Ako nije njegov, onda nema pravo na njega, tj. bit će odgovoran i pitan za njega. Prvi pogled je nenamjerni pogled i o tome je pitao Džerir, radijallahu anhu. To je, dakle, iznenadni pogled za kojeg čovjek nije odgovoran. No, onaj drugi pogled, namjerni i ciljani, za njega će biti odgovoran i pitan.

Štaviše, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je i ono što može dovesti do toga, a to je sjedenje pored puteva. Ashabi kada su mu se požalili i rekli: “Mi imamo potrebu da sjedimo i razgovaramo.”, tj. imaju potrebu da sjede pored puteva zbog međusobnih razgovora, on, sallallahu alejhi ve sellem, im je rekao: “*Ako odbijate osim da sjedite, onda dajte putu njegovo pravo.*” Pravo je ono što je zagarantovano u Šerijatu, a to upućuje na strogu obavezu. Opet su ga upitali: “Šta je to njegovo pravo?”, a on je odgovorio: “*Obaranje pogleda...*”⁸ Prvo što je spomenuo jeste obaranje pogleda. To je pravo puta, tj. pravo onih koji prolaze putem. Nema niko pravo da ga narušava ili uskraćuje drugima, a onaj ko to radi zaslužuje kaznu.

Razmislimo i o njegovim, alejhis-salatu ves-selam, riječima: “*Ženi nije dopušteno opisivati svome mužu drugu ženu tako slikovito kao da je on gleda.*”⁹ Ako

⁷ Ebu Davud, br. 2149; i Tirmizi, br. 2777. Šejh Albani ocijenio ga je dobrim u djelu *Sabihul-Džami*, br. 7953

⁸ Buhari, br. 2465.

⁹ Buhari, br. 5240.

je ženi zabranjeno prenositi svome mužu izgled druge žene i opis njenog tijela i njenu ljepotu i lice, jer to je haram i ono što je zabranjeno, šta onda reći ako jē on lično gleda?!

Zatim razmotrite uputu u ovom obraćanju:

﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ﴾

“Reci vjernicima neka obore poglede svoje...”¹⁰ Ova uputa je upućena vjernicima jer su oni dostojni da prihvate Allahove naredbe, budući da njihovo vjerovanje (*iman*) podrazumijeva spremnost na poslušnost, pokornost i predanost. U suprotnom, kakav bi bio smisao imana?

Također, u ovom ajetu vidimo da je Uzvišeni Allah najprije spomenuo muškarce: “Reci vjernicima...”, a tek u narednom ajetu: “I reci vjernicama...”¹¹ Dakle, prvo se obratio muškarcima, pa onda ženama. Neko bi mogao reći da je razlog ovog redoslijeda to što je muškarac na većem stepenu, u osnovi, pa mu je stoga data prednost. Međutim, može se reći i nešto što je preciznije, a povezano je s kontekstom, situacijom i temom ajeta. Naime, muškarcima je prvo naređeno da obore poglede i da se suzdrže od zabranjenog gledanja, jer je žena, u suštini, *avret* (ono što treba biti pokriveno), a pogled na nju više izaziva požudu nego pogled

¹⁰ Sura *En-Nūr*, 30. ajet.

¹¹ Sura *En-Nūr*, 31. ajet.

žene na muškarca. Muškarčev pogled prema ženama predstavlja veću fitnu nego ženino gledanje u muškarce. Zbog toga je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Čuvajte se dunjaluka i čuvajte se žena, jer je prva fitna (smutnja) među sinovima Israilovim bila vezana za žene.”¹² Također, u više hadisa Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upozorava da je smutnja izazvana ženama jedna od najvećih opasnosti koje je strahovao za muškarce iz svog ummeta. Rekao je, sallallahu alejhi ve sellem: “Nisam ostavio iza sebe smutnju (fitnu) pogubniju za muškarce od žena.”¹³ Ako je situacija ovakva kao što je opisano, onda se s pravom prvo muškarcima zabranjuje da gledaju u žene, jer su one predmet njihove prirodne žudnje. Muškarac je stvoren sa sklonošću prema ženama i ta sklonost zahtijeva suzbijanje i borbu sa samim sobom. Zato obaranje pogleda nije jednostavna stvar, već zahtijeva trud i borbu protiv vlastitih strasti, jer duša snažno teži ka onome što joj je zabranjeno.

﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ﴾

“Reci vjernicima neka obore poglede svoje...”¹⁴ – Šta znači obaranje pogleda? Obaranje pogleda znači njegovo suzdržavanje i spuštanje. Sve što si spustio

¹² Buhari, br. 5096; i Muslim, br. 2741.

¹³ Muslim, br. 2742.

¹⁴ Sura *En-Nūr*, 30. ajet.

ili suzdržao, može se reći da si to oborio. Zato se u arapskom jeziku kaže: “Ovo je stvar koja ti ne uzrokuje *gadādu* (غَضَاةٌ)” – tj. ta stvar te ne dovodi u poniženje, sramotu ili neugodan položaj zbog čega moraš oboriti pogled pred ljudima. Dakle, ta stvar ti ne umanjuje čast, vrijednost ili ugled, što na kraju dovodi da budeš slomljen pred njima. Tako govore ljudi: “U tome nema *gadāde* (غَضَاةٌ)” – tj. ne povlači za sobom sramotu i neprijatnost. Prema tome, obaranje pogleda znači njegovo spuštanje i suzdržavanje od onoga što je Allah zabranio.

﴿يَغْضُوا مِنْ أَبْصَرِهِمْ﴾

“... *neka obore (neke) poglede svoje*”¹⁵ – Ovdje u ajetu se koristi riječ *min* (مِنْ) koja ukazuje na djelimičnost (*teb’id*). To znači da nije svaki pogled naređeno oboriti. Postoje pogledi koji su dozvoljeni, pogledi kojima se približavamo Allahu, tebareke ve te’ala, ali i oni koji su haram ili mekruh. Gledanje ponekad može biti ibadet, nekad može biti samo dozvoljeno djelo (*mubāh*), a može biti i zabranjeno (*harām*) ili pokuđeno (*mekrūh*). No, u ovom ajetu, u Njegovim, tebareke ve te’ala, riječima: “Reci vjernici-ma *neka obore poglede svoje*...” misli se na obaranje pogleda s onoga što im nije dozvoljeno gledati, kao što su to pojasnili ispravni prethodnici (*seleḥ*), poput Katāde i drugih, koji su govorili: “Neka obore

¹⁵ Sura *En-Nūr*, 30. ajet.

pogleda svoje sa onoga što im nije dozvoljeno gledati.”

Tome u prilog idu i poučni stihovi učenjaka El-Kahtānija iz njegove poznate *Nūnīje*:

*Spusti pogled sa žena i dječaka lijepih,
onaj ko žene gleda poput pasa oko mesa oblijeće.*

*Ako lavovi meso ne budu čuvali,
bit će pojedeno bez cijene i nadoknade.*¹⁶

¹⁶ *Nūnījetul-Kahtāni*, str. 43; obrada: Abdulaziz el-Džurbū’.

OD ČEGA TREBAMO OBORITI POGLEDE?

Obaranje pogleda obuhvata različite oblike i vrste. Koje su to stvari od kojih trebamo oboriti svoje poglede?

PRVO: Obaranje pogleda s avreta (stidnih mjesta) drugih ljudi, jer nije dozvoljeno gledati u njih.

DRUGO: Obaranje pogleda s onoga što se nalazi u tuđim kućama i iza zatvorenih vrata. Dozvola za ulazak (*iẓun*) propisana je upravo zbog pogleda. Od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prenosi se da je dozvoljeno iskopati oko onome ko krišom proviruje kroz pukotine na vratima ili zidovima da bi vidio šta se nalazi unutar tuđe kuće.¹⁷ Takvom se oko smatra bezvrijednim (*bedr*), što znači da za njegovo uklanjanje po šerijatu nema ni odštete (*dije*) niti odmazde (*kisās*).

TREĆE: Obaranje pogleda s onoga što ljudi posjeduju od prolaznih dobara i ukrasa dunjalučkog života. Pogledi ne bi smjeli biti usmjereni ka tim stvarima s divljenjem, žudnjom i željom da se

¹⁷ Buhari, br. 6241; i Muslim, br. 2156. Tekst hadisa glasi: "... Da sam znao da gledaš (kroz rupu na vratima), ubo bih te u oko! Traženje dozvole za ulazak je propisano upravo zbog pogleda."

steknu. Allah, ‘azze ve dželle, rekao je Svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem:

﴿وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ﴾

*“I ne pružaj oči svoje prema onome što smo nekima od
njih dali da uživaju – to su prolazne ljepote dunjalučkog
života, da ih time iskušamo...”¹⁸*

Riječ ﴿أَزْوَاجًا مِنْهُمْ﴾ “... nekima od njih” u ajetu odno-
si se na različite skupine i vrste među njima. Ova-
kav pogled nije pohvalan, tj. da čovjek upire svoj
pogled u ono što drugi imaju, promatra njihove
palače, luksuzna vozila i slično, jer to ga može od-
vesti u jedno od dva stanja: ili će ga to navesti da te
ljude veliča i uzdiže – a to je upravo ono što oni
žele – ili će u njegovom srcu izazvati tugu, potiš-
tenost i osjećaj uskraćenosti jer ne posjeduje ono
što oni posjeduju. A vjernik ne smije sebi dopustiti
da bude takav. O ovome ćemo još govoriti, in-
šallah, uz napomenu da ovakav pogled ne spada u
strogo zabranjene (haram) poglede.

ČETVRTO: Obaranje pogleda s žena koje su stran-
kinje, tj. one koje nisu mahremi (bliža rodbina), kao
i od svega što ima isti propis – poput gledanja u
zavodljive slike, u mladiće izrazito lijepog izgleda ili

¹⁸ Sura Ta-Ha, 131. ajet.

bilo šta drugo što može izazvati smutnju (fitnu). Ovo je široka oblast i upravo radi toga se govori o ovoj temi.

Što se tiče gledanja u mladiće lijepog izgleda i tome slično – ne želim se previše zadržavati na toj temi niti prenositi mnoštvo mišljenja učenjaka, jer ih je mnogo. Međutim, dovoljan je jedan kratak, ali snažan citat od šejhul-islama Ibn Tejmije, rahimehullah, koji jasno ukazuje na stav učenjaka, kako prvih, tako i kasnijih generacija. On kaže: “Lijepi mladić, koji još nema bradu, u mnogim stvarima ima isti propis kao i žena strankinja.”¹⁹ To znači da se prema njemu odnosi isto kao prema ženi u pogledu gledanja, osamljivanja, dodirivanja, ljubljenja i svega što može voditi ka smutnji.

PETO: U ovu kategoriju spada i ono što mnogi ljudi zanemaruju, a to je gledanje u djevojčicu, ako se na nju gleda sa strašću i požudom. Djevojčica možda još nije punoljetna, ali ako je već razvijena i ima ljepotu koja može privući poglede i pobuditi strasti, tada je zabranjeno gledati u nju čak i ako nije dostigla punoljetnost.

Neki ljudi olako shvataju ovu stvar i bez opreza gledaju takve djevojčice. Možda ih čak izlažu i javnosti, uljepšavaju ih do krajnjih granica i ističu pred drugima na različitim svečanostima i priredbama, pravdajući se time da su one još malene i da

¹⁹ Vidjeti: *El-Fetāval-kubrā*, 3/202; i *Medžmū’ul-fetāwā*, 32/247.

nisu punoljetne. No, ako su već fizički razvijene, to nije dozvoljeno ni u kojem slučaju. Naći ćete da takvim djevojčicama dopuste da se pojavljuju na televizijskim kanalima kao izvođačicama pjesama, a sve pod izgovorom da su još male i da nisu punoljetne, ali to nije dozvoljeno.

O ovome je govorio imam Ibn Šihāb ez-Zuhri, tābiʿin koji je preselio 124. godine po Hidžri, rekavši: “Nije dozvoljeno gledati nijednu od njih, ako je njen izgled takav da pobuđuje strasti – pa makar bila i maloljetna.”²⁰

ŠESTO: Obaranje pogleda odnosi se i na druge vrste pogleda, poput gledanja u ono što loše utiče na srce i kvari ga, remeti njegovu čistoću i smirenost. Sve to, također, ulazi u značenje ovog ajeta.

Primjer toga je gledanje u lica razvratnika i pokvarenih ljudi, kao i gledanje u lica bludnica (prostitutki) – da nas Allah sačuva. Sve to ostavlja jasan trag na srcu.

Svi znamo priču o Džurejdžu, pobožnjaku, kojeg je majka dozivala dok je klanjao. On se dvoumio između namaza i odgovora majci, pa jē nije poslušao ni prvi ni drugi ni treći put. Zbog toga je majka dovila protiv njega riječima: “Gospodaru moj, ne daj mu da umre dok ne ugleda lica bludnica!” Obratite pažnju – ova dova za njega je bila

²⁰ Vidjeti: Ibn Hadžer, *Fethul-Bāri*, 11/10.

kazna, da ne umre dok ne vidi lica bludnica! I zaista, doživio je iskušenje koje vam je poznato: jedna razvratnica ga je lažno optužila da je dijete koje je rodila upravo njegovo. Ljudi su povjerovali u njene riječi, pa su srušili njegovu isposničku ćeliju i osramotili ga pred narodom. Kada ih je upitao o čemu se radi, rekli su mu za optužbu. Džurejdž je tada uzeo abdest, klanjao dva rekata i uputio dovu Allahu, ‘azze ve dželle. Potom je došao do djeteta, blago ga prstom pritisnuo u stomak i upitao: “Ko ti je otac?” Dijete je odgovorilo: “Pastir.”²¹

Dakle, gledanje u lice ove bludnice bilo je kazna za njega, jer je tako majčina dova bila uslišana. Pa šta onda reći za one koji dobrovoljno i namjerno gledaju u takve prizore, poput onih koji prelistavaju kanale pune razvrata i gledaju ono što je haram ovamo i onamo po raznim internet portalima, nakon čega izgube kontrolu nad svojim razumom, srcem i vjerom, dovodeći ih u stanje na kojem im ne bi niko zavidio?!

Takav čovjek upada u vrtlog nagona i strasti, dok lični odgoj kojeg je godinama gradio i na njemu radio, može u trenu biti srušen. Na sve to zaboravi u tom trenutku opijenosti i zbog toga može zapasti u situacije koje mu nikada ne bi pale na um. Ako je gledanje u lica razvratnica kazna, kako onda može to svjesno tražiti? Kako može pretraživati te

²¹ Buhari, br. 2482; i Muslim, br. 2550.

stranice i kanale da bi gledao u lica tih pokvarenih žena? Pametan čovjek – a kamoli vjernik – ne bi smio sebi to dopustiti. Upravo su vjernici oni koji su “*ulul-elbāb*” – razumom obdareni.

Isto tako, čovjek se treba čuvati svega što mu šteti srcu, što mu donosi tugu, tjeskobu i bol bez ikakve koristi. Čak i ako nešto nije strogo zabranjeno, ali može imati negativne posljedice po njega. Navodim ovo kao primjer – čovjek ponekad gleda potresne slike stradanja muslimana, gleda prizore krvi, bola i patnje, traži ih i pretražuje, iako mu to donosi tjeskobu i bol u srcu. Može se desiti da ga to dovede u stanje tuge i depresije, do tačke gdje se osjeća potpuno nemoćnim, bezvoljnim i obuzetim osjećajem beznada. Na koncu, to ga spriječi da radi nešto korisno, bilo za vjeru ili dunjaluk, što je neispravno sa gledišta šerijata.

Naravno, vjernik treba biti svjestan stanja svoje braće muslimana i redovno upućivati dove za njih. No, to ne znači da osoba treba pratiti svaku sliku i snimak, iako je taj prizor izuzetno bolan, pa da potom pati i boluje, osjeća tjeskobu i prevrće se u postelji, nesposoban da zaspi, da obavi namaz ili da spominje Allaha – zikri. Islam ne propisuje takvo stanje niti ga traži ni u kojem slučaju.

Šejhul-islam Ibn Tejmijje, rahimehullah, ističe da tuga nije nešto što je vjera propisala, jer kada se nastani u srcu i preuzme nad njim kontrolu, uništava ga, slabi njegovu snagu i sprečava ga da bude od

koristi – bilo u dunjalučkim ili ahiretskim poslovima. Čovjek tada postaje tjeskoban i depresivan, osjeća da mu je svijet postao mračan i pada u stanje beznađa i očaja. To nije propisano, a to je upravo ono što šejtan želi.

Zbog svega toga, čovjek treba biti razborit kada je u pitanju pogled. Nemoj gledati u sve što ti dođe pred oči! Nemoj gledati svaki snimak koji ti neko pošalje! Istina je da pojedini klipovi u sebi sadrže ismijavanje s Allahovim ajetima. Znaj da nemaš pravo to gledati. Nažalost, danas su ljudi iskušani svim ovim savremenim sredstvima komunikacije koja donose mnoštvo raznolikog sadržaja, a ljudi su u tome neoprezni.

ŠTA ZNAČI ČUVANJE STIDNIH MJESTA?

Allah, dželle šanuhu, kaže:

﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ﴾

“Reci vjernicima neka obore poglede svoje i neka čuvaju
stidna mjesta svoja...”²²

Obaranje pogleda, kako smo već pojasnili, odnosi se na ono što je Uzvišeni Allah zabranio da se gleda. A šta znači čuvanje stidnih mjesta?

Ovaj dio ajeta može imati dva značenja:

Prvo značenje, da čovjek čuva svoje stidno mjesto od pogleda drugih, tako što će ga prekriti i biti obazriv u njegovom čuvanju. Ovakvo tumačenje zastupali su mnogi učenjaci od *selefa* (prvih generacija), kao i mnogi u kasnijim generacijama. Od njih su Ebul-‘Ālije i Ibn Zejd, a također ga je prihvatio i imam Šafija, Allah mu se smilovao. Oni su rekli: “Svaki govor o čuvanju stidnog mjesta u Kur’anu odnosi se na zaštitu od činjenja zinaluka (bluda), osim u ovom ajetu, gdje se misli na zaštitu od pogleda drugih.”²³ Dakle, traži se čuvanje stidnih

²² Sura *En-Nūr*, 30. ajet.

²³ Vidjeti: *Tefsirul-imamiš-Šāfi’i*, 3/1137; i *El-Bebrul-muhīt*, 8/33.

mjesta od pogleda drugih, a to biva prekrivanjem. Ovo tumačenje odabrao je i veliki mufessir Ebu Dža'fer Ibn Džerir et-Taberi, rahimehullah.

Spomenuto značenje je ispravno, ali postoji i *drugo značenje*, a to je da se stidno mjesto čuva od činjenja onoga što je haram, tj. bluda i svega što je u tom smislu. Ispravno je da plemeniti ajet obuhvata oba značenja, jer Kur'an često koristi kratke riječi i izraze koji obuhvataju mnoga značenja.

Dakle, Uzvišeni Allah u ovom ajetu naređuje dvostruku zaštitu: da se stidna mjesta čuvaju od pogleda drugih i da se čuvaju od činjenja harama. Također, i u drugom ajetu:

﴿وَالْحَفِظَاتِ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ﴾

*"... i muškarcima koji o svojim stidnim mjestima vode brigu i ženama koje o svojim stidnim mjestima vode brigu"*²⁴ – Allah ponavlja ovu naredbu, ističući njenu važnost.

Na osnovu prvog tumačenja, koje je ispravno tumačenje i obuhvata ga značenje ajeta, možemo zaključiti da je Uzvišeni Allah naredio obaranje pogleda od onoga što je haram, ali u isto vrijeme nije ostavio da fitna slobodno kruži društvom pod izgovorom lične slobode ili tome slično. Dakle, ne traži se od ljudi da obaraju pogled, dok se istovremeno fitna nesmetano širi na svakom koraku, bez ikakvih ograničenja. Ne, šerijat je zatvorio vrata

²⁴ Sura *El-Ahzāb*, 35. ajet.

zlu, fitni i pokvarenosti, iskorijenio ih i spriječio njihovo širenje.

Vjernik je, dakle, obavezan oboriti pogled pred zabranjenim prizorima, ali istovremeno islam poziva i društvo na čednost i čestitost. To je odabrano društvo u kojem niko nema pravo javno se izlagati i unositi fitnu među ljudima na ulicama, pijacama i javnim okupljalištima. S jedne strane, oni obaraju pogled, a s druge, ne pokazuju ono što privlači poglede i može biti uzrokom iskušenja drugima.

Ovo je od mudrosti i ljepote islamskog zakonodavstva – šerijata, koji zatvara puteve prema razvratu, dok istovremeno otvara puteve čestitosti i morala. Na taj način nastaje čisto i zdravo društvo, u kojem se razvija vrlina, a smanjuje pokvarenost.

Obratite pažnju kako Allah, tebareke ve te'ala, u ovom ajetu prvo naređuje obaranje pogleda, a tek onda čuvanje stidnih mjesta:

﴿يَغْضُوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ﴾

“... neka obore poglede svoje i neka čuvaju stidna mjesta svoja...”²⁵ Zašto je ovakav redoslijed? Zato što je pogled uvod u blud, on je glasnik razvrata. Iskušenja najčešće započinju upravo pogledom. To je razlog zbog kojeg je prvo naredio obaranje pogleda, pa onda čuvanje stidnih mjesta. Dakle, ako se obori pogled, moguće je sačuvati i stidno mjesto,

²⁵ Sura *En-Nūr*, 30. ajet.

dočim ako se pogled nekontrolisano pusti, onda se strast uzburka i rađa loša misao, pa se misao pretvara u želju, želja postaje odluka, a odluka vodi do činjenja onoga što je Allah zabranio.

— ♦ ♦ ♦ ♦ —

ZBOG ČEGA JE NAREĐENO OBARANJE POGLEDA I ČUVANJE STIDNIH MJESTA?

Allah, subhanehu ve te'ala, pojašnjava razlog zbog kojeg je naredio obaranje pogleda i čuvanje stidnih mjesta, pa kaže:

﴿ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَكُمْ﴾

“To je čišće za njih.”²⁶

Ako budu čuvali svoja stidna mjesta i obarali svoje poglede, time postižu taj *ez-zekā* (الزَّكَاةُ) – tj. čistoću i ispravnost, koja obuhvata dva važna aspekta:

Prvi, duhovna čistoća. Riječ *ez-zekā* (الزَّكَاةُ) u osnovi znači *čišćenje*, odnosno pročišćenje srca od prljavštine, mutnih i zamućenih misli, nečistih strasti i svega što unosi nered u njegovu unutrašnjost. Ovakav čovjek će imati čisto, zdravo i svijetlo srce, oslobođeno nečistoća koje kvare misao i remete spokoj njegovog života.

Drugi, društvena čistoća. Kada se ljudi pridržavaju ovih propisa, tada je i cijelo društvo zaštićeno od nemorala, razvrata i njegovih opasnih posljedica, poput bolesti, tjelesnih oboljenja, propadanja

²⁶ Sura *En-Nūr*, 30. ajet.

porodice, pojave vanbračne djece, gubljenja loze i krvnih srodstava.

﴿أَزْكِي لَهُمْ﴾

“... čišće za njih.”

Kao što vidimo u ajetu je upotrijebljen izraz *ez-ẓekā* (الرَّكَّاءُ) u svom najširem smislu, što znači da on obuhvata čistoću za njihove duše, čistoću za njihova srca i čistoću za cijelo društvo.

Međutim, značenje riječi *ez-ẓekā* (الرَّكَّاءُ) nije ograničeno samo na pročišćenje. Ona ujedno nosi i značenje rasta i napretka. Kada čovjek očisti svoje srce i misli, ono postaje plodno tlo u kojem raste i jača iman, razvijaju se plemenite osobine i ispravne namjere. Tako i kompletno društvo postaje ispunjeno plemenitošću i moralnom čistoćom.

﴿ذَٰلِكَ أَزْكِي لَهُمْ﴾

“To je čišće za njih.”

A nije to samo pročišćenje srca i duše, već je to očuvanje zdravlja tijela. Onaj ko ne obara pogled i ne kontroliše svoje strasti, njegovo tijelo vremenom postaje slabo, iscrpljeno i bolesno. Ovakve osobe često su pogođene raznim bolestima, ponekad toliko teškim da su izvan ljudske moći da ih izliječe – poput različitih vrsta zaraznih bolesti, opakih pandemija i neizlječivih oboljenja, kao što su sida i slične bolesti.

Osim toga, stalno izlaganje haram pogledu ili razvratu iscrpljuje čovjekov vid, živce i žlijezde, te remeti ravnotežu njegovog organizma i troši njegovu vitalnost i zdravlje. To je proces u kojem on postepeno uništava svoje zdravlje, sve dok ne dođe u stanje u kojem se ne može posvetiti ni poslovima dunjaluka ni djelima ahireta. Čak i ako je mlad i fizički snažan, posljedice ovakvog načina života brzo ga lome i dovode u stanje opće iscrpljenosti i oboljenja.

Riječi Uzvišenog:

﴿ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ﴾

*“To je čišće za njih.”*²⁷ – odnose se na čistoću njihovih srca, duša, tijela i njihove vjere. Kao što je rečeno: “Ko sačuva svoj pogled, Allah mu podari svjetlo spoznaje.” Na ovo značenje ukazao je i šejhul-islam Ibn Tejmijje, Allah mu se smilovao, kada je pojasnio da čišćenje duša (*zekātun-nufūs*) podrazumijeva oslobađanje od svih poroka i nevaljalština. Dakle, onaj ko obori pogled, ostvario je ključni uzrok pročišćenja duše.

Onaj ko istinski želi da očisti svoju dušu, a Uzvišeni Allah je rekao:

﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا﴾

²⁷ Sura *En-Nūr*, 30. ajet.

“Uistinu je uspio onaj ko je (dušu) očisti.”²⁸, onda treba da je očisti imanom i dobrim djelima, kao i čuvanjem od svega što dušu prlja i kalja. A nema sumnje da neobaranje pogleda od onoga što je zabranjeno gledati unosi u dušu nečistoću i taloge od kojih se teško osloboditi.

Suprotno prljanju duše je njeno čišćenje. Danas se proces čišćenja duše naziva moralnim odgojem (*terbija*), a u osnovi on se sastoji iz dva segmenta: *et-tehlje* (التَّحْلِيَة) – čišćenje od poroka i prljavštine, i *et-tehlje* (التَّحْلِيَة) – ispunjavanje plemenitim osobinama. To je, dakle, put koji vodi ka čistoj duši: iman (vjerovanje) i dobra djela, uz udaljavanje od svega što prlja srce, baš kao što to Kur'an jasno ističe: “*To je čišće za njih.*”²⁹ Društvo čednosti i osobe čistih duša su oni koji sprovode ove principe – obaranje pogleda i čuvanje stidnih mjesta. Ako se ovo zanemari, tada dolazi do širenja velikog zla i moralnog posrnuća.

Zato ne treba olahko shvatiti pitanje obaranja pogleda, jer je to najveća kapija ka srcu i najširi put kroz koji osjetila dolaze do njega. To je, itekako, opasna stvar. Razmislimo o tome koliko se često događaju posrnuća zbog pogrešnog pogleda.

²⁸ Sura *Eš-Šems*, 9. ajet.

²⁹ Sura *En-Nūr*, 30. ajet.

*Pogledi naši griješe, a znanja oni nemaju,
a duše naše bivaju kažnjene za zlodjela.*

*I ne vidjeh glupljih od čestitih duša,
što vjeruju riječima očiju razvratnica.*

*A kome su trepavice čuvari srca,
taj je dozvolu dao da mu srž bića strada.*³⁰

Upravo kroz pogled dolazi većina iskušenja i belaja koji pogađaju čovjekov iman, srce, dušu i razum. Hafiz Ibnul-Kajjim, Allah mu se smilovao, rekao je o pogledu: "Većina ljudskih nesreća dolazi upravo od pogleda. Pogled rađa misao, misao rađa želju, želja prerasta u volju, volja postaje čvrsta odluka, a zatim dolazi do samog djela – osim ako se ne ispriječi neka prepreka. U tom smislu se kaže: 'Lakše je strpjeti se na obaranju pogleda, nego na bolu koji dolazi poslije njega.'"³¹

Pjesnik El-Mutenebbi kaže:

*Ja sam taj čiji je pogled donio smrt,
pa ko je zapravo ubica, a ko ubijeni?*³²

³⁰ Vidjeti: *Nihājetul-ereb fi funūnil-edeb*, 2/134; i *Revdatul-muhibbīn ve nuẓhetul-muštākīn*, str. 100.

³¹ *El-Dževābul-kāfī*, str. 153.

³² Vidjeti: *El-Munsif lis-sārki vel-mesrūki minbu*, str. 701; i *Šerh Dīvanil-Mutenebbi* od El-Ukberija, 1/165; i *Nihājetul-ereb fi funūnil-edeb*, 2/133; *El-Emālī* od Ibnu-š-Šedžerija, 3/255; i *Revdatul-muhibbīn ve nuẓhetul-muštākīn*, str. 98.

Sam je protiv sebe učinio zločin. On je ubijeni, a sam je sebe ubio (pogledom). Drugi pjesnik kaže:

*Ako prekorim srce, ono mi odgovori: "Oko je vidjelo!"
A ako prekorim oko, kaže mi: "Krivica je u srcu!"*

*Pa mi se oko i srce udružiše protiv mene,
o Gospodaru, pomози mi protiv mog oka i mog srca!*³³

Mnogi pjesnici i mudraci kroz historiju žalili su se na štetu koju donosi nečuvan pogled. Jedan od njih kaže:

*Oko moje, ti si me ubilo,
i svoj grijeh pridružilo mojim grijesima.*

U nastavku, također, kaže:

*Tako mi Allaha, zakletvom iskrenom,
a iskrenost je odlika razumnih.*

*Kad bi se vrijeme moglo jasno sagledati,
od davnina pa do bliskih dana,*

*ono bi bilo tek sjena naspram onoga,
što su grješne oči skrivile srcima.*³⁴

Sve nevolje i belaji su neznatni u poređenju sa štetom koju oko nanosi srcu. U hadisu koji sam ranije spomenuo, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *"Allah je zapisao svakom sinu Ademovom njegov udio u žinaluku – i on će ga sigurno dostići..."*

³³ Vidjeti: *Revdatul-muhibbîn ve nuẓhetul-muštākîn*, str. 110.

³⁴ Vidjeti: *Revdatul-muhibbîn ve nuẓhetul-muštākîn*, str. 100; i *El-Ikdul-ferîd*, 2/204; i *Nihâjetul-ereb fi funûnil-edeb*, 2/135.

Pa prvo što spominje je upravo pogled: “... *oko čini žinaluk, a njegov žinaluk je gledanje.*” Započeo je s pogledom. Zatim kaže: “... *i jezik čini žinaluk, a njegov žinaluk je govor*” i tako dalje, sve do završetka hadisa. Nakon pogleda počinje govor o razvratu i grijehu, zatim se ruka proteže ka onome što je Uzvišeni Allah zabranio, isto tako i noga i srce. Na kraju svega toga kaže: “... *spolni organ ili to potvrdi ili negira.*”³⁵ Kao što vidimo, sve je počelo od pogleda.

Pjesnik kaže:

*Ko vrata iskušenja otvori pogledom,
srce mu napoji vječnom tugom.*

*Tako mi Allaha, ne znaš ni šta si skrivio,
da li si srce ranio, ili si ga zauvijek uništio?*³⁶

Tako se njegovo vlastito oko pretvorilo u neprijatelja, donoseći mu nesreću, tugu i patnju.

Drugi pjesnik kaže:

*Razapet sam između dva neprijatelja,
mog srca i mog oka.*

*Oko gleda, srce žudi,
a kraj mi je u propasti.*³⁷

³⁵ Buhari, br. 6243; i Muslim, br. 2657.

³⁶ Vidjeti: *El-Imānūš-ševā'ir*, str. 67; i *Revdatul-muhibbīn*, str. 100.

³⁷ Vidjeti: *Nihājetul-ereb fi funūnil-edeb*, 2/135; i *Revdatul-muhibbīn ve nuzhetul-muštākīn*, str. 100.

Naime, većina grijeha upravo nastaje iz viška govora i nekontrolisanog pogleda. Jezik ne prestaje s pokretom – ogovaranje, klevetanje i ružne riječi, a oko neprestano luta i nikada da se zasiti gledanja.

Ibnul-Kajjim, rahimehullah, i drugi učenjaci kažu da jezik i oko nikada ne osjećaju sitost, tj. čovjek može utoliti svoju glad hranom i žeđ vodom i nakon toga se zaustavi i više ne traži ni hranu niti vodu. Ali jezik, on se nikada ne može zasititi i nema granice kod koje se zaustavlja. Isto tako i oko, nikada se ne zaustavlja, niti prestaje s potragom za novim prizorima. Nemoguće je reći da će se zadovoljiti pogledom u jednu ili dvije slike, ili pak deset ili dvadeset slika. Nego, svaka slika vodi ka drugoj, i tako u beskraj.

Zbog toga je ovo jedno od najopasnijih vrata kroz koja šejtan ulazi u srce. Oko ne poznaje granice, niti osjeća umor ili dosadu, za razliku od ostalih strasti koje imaju svoj prag zasićenja. Šteta od pogleda je ogromna – proteže se na srce, tijelo, udove, razum i vjeru. Njegova pogubnost se širi u mnogim pravcima i ostavlja teške posljedice. Iz tog razloga su prvi učenjaci (*selefus-sālih*) strogo upozoravali na opasnost pogleda.

Pjesnik kaže:

*Svi događaji počinju od pogleda,
a velika vatra se pali od iskre male.*

*Koliko je pogleda srce ranilo,
kao strijela, bez luka i tetive.*

*Dokle god ima oko koje luta,
čovjek je na rubu propasti.*

*Oko se obraduje, ali duša tuguje,
prokleta bila radost što bol donosi.³⁸*

Tako čovjek sam sebi ispaljuje strijele u srce i ranjava ga smrtnim ranama. Mudraci su rekli: "Četvero se nikada ne može zasiti četvorice...", a na prvom mjestu su spomenuli oko koje se nikada ne zasiti gledanja.³⁹

El-Merrūzi prenosi da je rekao imamu Ahmedu: "Čovjek se pokajao i kaže: 'Da me tuku bičem po leđima, ne bih se vratio činjenju grijeha prema Allahu, jedino ne mogu prestati gledati ono što je zabranjeno.'" Pa mu je imam Ahmed odgovorio: "Kakvo je to pokajanje?"⁴⁰ To nije pokajanje, jer onaj ko ne kontroliše svoj pogled, taj zapravo traži nešto što je iza toga.

*Svakog dana oči vode svoje bitke,
a pohlepni pogled ranjen pada.*

³⁸ Vidjeti: *Revdatul-muhibbīn ve nuḡbetul-muštākīn*, str. 97.

³⁹ Bilježi ga Taberani u *El-Evsatu*, br. 8266, i Ebu Nu'ajm u *El-Hilje*, 2/281, a šejh Albani smatra da je citat apokrivan (izmišljen). Vidjeti: *Da'īful-Džāmi'*, br. 763.

⁴⁰ Vidjeti: *El-Fetāval-kubrā*, 5/276; *Medžmū'ul-fetāva*, 10/320, i Ibnu-l-Dževzi, *Zemmul-bevā*, str. 85.

*Da nisu kervarile pri prvom susretu,
ne bi ni sada krv tekla sama.*⁴¹

Zbog toga vidimo da neki od onih koji su iskušani zabranjenim pogledom doista bivaju pogođeni u srž svog bića. Primijetit ćemo da često opisuju svoje stanje crtanjem ranjenog srca iz kojeg teče krv, probodenog strijelom. Ovo nije puka metafora, već realan prikaz njihove unutrašnje boli. Odatle im je došla ta strijela? Iz pogleda. A ko im ju je uputio? Oni sami.

⁴¹ Ova dva stiha izrekao je Ebu Mensur b. el-Fadl, kao što se navodi u djelu *Zemmul-bevā*, str. 99, od Ibnu-l-Dževzija.

KAKO SAČUVATI SVOJ POGLED?

Imajući u vidu da je ovo pitanje itekako ozbiljno i opasno, kako onda sačuvati pogled? Kako ga oboriti i kako postupiti u skladu s Allahovom, azze ve dželle, naredbom:

﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ﴾

“Reci vjernicima neka obore poglede svoje i neka čuvaju stidna mjesta svoja...”⁴²

PRVI KORAK: *Svijest o Allahovom nadzoru*

Ovo je temelj. Na tome trebamo odgajati sebe, svoju djecu i sve one koji su nam povjereni.

U današnje vrijeme grijesi i izazovne slike koje pozivaju u nemoral i razvrat su bliži čovjeku nego njegova vlastita ruka ustima. Ovi uređaji (mobiteli) su dostupni svima – malima i velikima, muškarcima i ženama, supružnicima, pa čak i djedovima i nenama. Ljudi su se toliko vezali za ekrane da, čak i kada zaspu, njihova ruka ostane ukočena držeći uređaj.

Ako u jednom trenutku uspije sačuvati pogled, u drugom posrne. Nekada čovjek i ne traži haram

⁴² Sura *En-Nūr*, 30. ajet.

ciljano, ali mu on dođe sam, bez da ga želi. Neko mu možda pošalje klip s učenjem Kur'ana, isječak s poučnog predavanja, hutbu, nešto korisno, možda čak i nešto što ga nasmije. I on to otvori (iz lijepe namjere), da pogleda i okoristi se, ali pored toga ugleda veliki belaj i fitnu. Ako to otvori iz znatiželje, u stanju gafleta i odsustva svijesti o Allahovom nadzoru, otvori sebi vrata Džehennema.

Koliko sam samo čuo nesretnih priča i tragedija. Poznati su mi oni koji su kroz velike muke prolazili samo da se udalje od tih belaja i izađu iz tih okova, ali nisu uspjeli. Jedan čovjek se oženio drugom ženom, misleći da će se tako izbaviti iz iskušenja haram pogleda, ali ni brak mu nije pomogao. Njegova prva porodica se raspala, a ni druga nije donijela spas. Drugi bi volio da umre – toliko prezire samog sebe. Više ne vidi nikakvu vrijednost u svom životu, ni na dunjaluku ni na ahiretu. Osjeća da je zagađen i izgubljen. Zašto? Jer je postao rob ovog iskušenja. Pogledao je, zatim opet pogledao, i opet, i opet. Želi se pokajati, ali ne može.

Uzvišeni Allah je rekao:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ﴾

“O vi koji vjerujete, ođazovite se Allahu i Poslaniku kada vas pozovu onome što vas oživljava...”⁴³

⁴³ Sura *El-Enfāl*, 24. ajet.

A ono u što nas pozivaju je:

﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ﴾

“Reci vjernicima neka obore poglede svoje i neka čuvaju stidna mjesta svoja...”⁴⁴

Zatim nas upozorava:

﴿وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾

“... i neka znate da se Allah upliće između čovjeka i srca njegova, i da ćete svi pred Njim biti proživljeni.”⁴⁵

Ako se ne odazoveš na ono što ti Allah, ‘azze ve dželle, naređuje i na ono što ti Allahov Poslanik, alejhis-salatu ves-selam, naređuje, može se desiti da se nađe prepreka između tvog srca i njegove želje, pa da više ne možeš pronaći put pokajanja i povratka Uzvišenom Allahu.

Želi da se pokaje, ali nikako ne može. Živi u stalnoj tjeskobi i propasti – ako uopće shvati da je u njoj. Jer mnogi ljudi su opijeni i u stanju potpunog nemara, nisu ni svjesni belaja u kojem se nalaze i koje je opkolilo njihovo srce. Da nas Allah, dželle šanuh, sačuva!

A Allah, ‘azze ve dželle, kaže:

﴿يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ﴾

⁴⁴ Sura *En-Nūr*, 30. ajet.

⁴⁵ Sura *El-Enfāl*, 24. ajet.

*“On zna poglede koji izdaju i kriomice (u ono što je
zabranjeno) gledaju, a i ono što grudi kriju.”⁴⁶*

Dakle, naš Gospodar kojem robujemo zna onaj pogled koji krišom bacimo, misleći da nas niko od ljudi ne vidi. On zna ono što radimo u samoći. Možda ljudi to ne vide, ali Allah to vidi.

Pogled koji vara je onaj pogled koji kradom gleda u ono što nije halal i to je najočigledniji primjer kojim se može pojasniti značenje ovog ajeta. Ibn Abbas, radijallahu anhumā, o tome je rekao: “To je čovjek koji sjedi među ljudima, pa kada pored njih prođe žena, on je krišom pogleda. A kada ga oni primijete, on obori pogled.”⁴⁷

Također, gledanje u zabranjene prizore dok si sam potpada pod “izdaju očiju” o kojoj govori ovaj ajet. Zato neka se vjernik sjeti ovog značenja i da je to od pogleda koji izdaju, te da ga Uzvišeni Allah vidi, a i melec ga vide.

*Kad se nađeš sam, ne reci: “Sām sam”,
već reci: “Nad mnogom bdije Onaj koji motri.”*

*Ne misli da Allah i na tren zaboravlja,
niti Mu je skriveno ono što drugima promiče.”⁴⁸*

⁴⁶ Sura *Gāfir*, 19. ajet.

⁴⁷ Vidjeti: Ibn Hadžer, *Fethul-Bāri*, 11/9.

⁴⁸ Vidjeti: *Emāli-l-Kāli*, 2/94; *El-Dželisus-sālibul-kāfi*, str. 551; i *Ablākul-vezirejni*, str. 374.

Džunejd, rahimehullah, upitan je: “Šta pomaže pri obaranju pogleda?” Odgovorio je: “Tvoja spoznaja da je Allahov pogled prema tebi preduhitrio tvoj pogled prema onome što gledaš.”⁴⁹

Kada bi nekoga od ljudi upitali: “Da li bi to gledao pred svojim ocem? Pred bratom? Majkom? Učiteljem? Direktorom škole? Šefom na poslu?” Naravno, ne bi. Čak ni pred malim djetetom ne bi se usudio. Pa kako to da učini svoga Gospodara najmanje bitnim od svih koji ga prate dok gleda ono što je zabranjeno?!

DRUGI KORAK: *Stid pred Uzvišenim Allahom*

Ako se čovjek stidi ljudi, pa krišom baca poglede na ono što je Allah zabranio, ako traži osamljena mjesta i zaklone misleći da ga niko ne vidi, zar ga ne bi trebao biti stid pred Allahom?!

TREĆI KORAK: *Stid pred melecima*

Uzvišeni Allah je rekao:

﴿وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ ۝ كِرَامًا كَاتِبِينَ ۝﴾

“... a nad vama bdiju čuvari – plemeniti pisari”⁵⁰

Zar ne bi trebalo osjećati stid pred njima?!

⁴⁹ Vidjeti: Ibn Redžeb, *Džāmi’ul-ulūmi vel-bikem*, 1/409.

⁵⁰ Sura *El-Infītār*, 10-11. ajet.

ČETVRTI KORAK: *Njegovanje takvaluka u dušama*

Takvaluk (bogobojaznost) je štit koji sprječava čovjeka da upadne u grijeh.

Ibn Dekīl el-ʿĪd, rahimehullah, rekao je: “Strah od Uzvišenog Allaha je uzrok obaranja pogleda i čuvanja čednosti.”⁵¹

Ovo je istina. Kada takvaluk napusti srce, a prvo što ga tjera iz srca je puštanje pogleda na zabranjeno, ono otvara vrata strasti i poziva na razvrat. Time se gasi svjetlo bogobojaznosti u srcu.

PETI KORAK: *Izvršavanje naredbi, posebno namaza*

Uzvišeni Allah je rekao:

﴿إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ﴾

“*Namaz odvraća od razvrata i svega što je ružno...*”⁵²

ŠESTI KORAK: *Povećanje dobrovoljnih ibadeta*

Svi znamo njegove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi u kojima prenosi od svoga Gospodara, tebareke ve te'ala, da je rekao: “*I Moj rob Mi se neprestano približava nafilama (dobrovoljnim ibadetima) sve dok ga ne žavolim...*” – nakon što je spomenuo približavanje farzovima.

⁵¹ *Ihkamul-ahkam šerh 'Umdetul-ahkam*, 2/169.

⁵² Sura *El-Ankebūt*, 45. ajet.

Kada ga Uzvišeni Allah zavoli, šta se događa? Allah, dželle šanuh, dalje kaže: *“Tada postajem njegov sluh kojim čuje...”*, tj. ne sluša osim ono čime je Allah zadovoljan i ne čuje osim ono što Allah voli.

Zatim kaže: *“... i njegov vid kojim vidi”*, što znači da on ne gleda osim ono što Uzvišeni Allah voli da gleda. Onaj ko upire svoje oči u razvrat, razvratne slike i razvratnike, očigledno nije ostvario ovo svojstvo, pa mu je vid zastranio i gleda u ono što izaziva Allahovu srdžbu. A ako Allah zavoli roba, On postaje njegov sluh kojim sluša i njegov vid kojim gleda. Jesmo li ostvarili taj stepen? Ako želiš znati da li si dostigao taj stepen, najprije pogledaj ovaj pokazatelj: je li tvoj pogled usmjeren ka onome što Allah, subhanehu ve te’ala, voli? Da li je tvoj sluh zaokupljen onim što Allah voli?

U nastavku hadisa kaže: *“... i njegova ruka kojom hvata”* Danas je pisanje olakšano svakome. Čovjek putem ovih savremenih sredstava (društvenih mreža) iz svoje kuće napiše ono što će zateći u svojoj knjizi djela na Sudnjem danu: likovanje nad tuđom nesrećom, zadiranje u čast drugih, potvore i razne vrste poganosti čija se šteta ne vraća nikome osim njemu samom.

SEDMI KORAK: *Borba (mudžāheda) protiv duše*

Čovjekova priroda nosi sklonost prema strastima, zato je neophodno neprestano se boriti protiv

nagona i odgajati dušu na strpljenju i bogobožnosti.

Uzvišeni Allah je rekao:

﴿وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا﴾

*“One koji se budu radi Nas borili, Mi ćemo, sigurno, putevima Našim uputiti...”*⁵³

Borba (*mudžāheda*) ima različite vrste i oblike, a od njih je i borba protiv vlastite duše (*mudžāhedetun-nefs*). U kontekstu toga, hafiz Ibnul-Kajjim, Allah mu se smilovao, ističe da je to najuzvišeniji oblik borbe koji potpada pod značenje ovog ajeta:

﴿وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا﴾

“One koji se budu radi Nas borili, Mi ćemo, sigurno, putevima Našim uputiti...” A Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je govorio: *“Onaj ko nastoji biti strpljiv, Allah će ga učiniti strpljivim.”*⁵⁴

*Propast je mladiću kad duši udovolji,
a strast se rada kad pogled poželi.*⁵⁵

Čovjeku je potrebno da odgaja (ukroti) svoju dušu i da očisti svoj pogled različitim vrstama duhovne borbe (*mudžāhede*).

⁵³ Sura *El-Ankebūt*, 69. ajet.

⁵⁴ Buhari, br. 1469, i br. 6470.

⁵⁵ Ibnul-Dževzi, *Et-Tefsire*, 1/166; i *Zemmul-beva*, str. 103.

*Pogled mi luta vrtovima ljepote,
ali dušu suzdržavam od zabranjenog.*

*Nagon nosim poput tereta teškog,
da je na brdu, ono bi se srušilo.*⁵⁶

Dakle, iako njegova duša žudi za onim što je zabranjeno, on treba da je sputava i odvraća.

OSMI KORAK: *Iskrena odluka i čvrsta volja*

Osoba treba donijeti odlučnu i iskrenu odluku da neće gledati u ono što je Uzvišeni Allah zabranio i da će čuvati svoj pogled i obarati ga. Ovo je ključ uspjeha i uzrok Allahove pomoći.

Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: “Kada pored tebe prolazi žena, zatvori oči dok ne prođe.”⁵⁷ To je rješenje!

*Nije junak onaj što konja zakloni,
kad boj bijesni i vatra ratna gori.*

*Već je junak mladić što pogled obori,
od harama se okrene – to je vitez pravi!*⁵⁸

Onaj ko ne uspije u ovoj vrsti džihada (borbe) – džihadu obaranja pogleda – kada ga zadesi fitna (požuda), to je pokazatelj da u sebi nosi slabu dušu i slabu volju. Takav možda neće uspjeti da se održi

⁵⁶ Stihove je izrekao Ebu Bekr b. Davud el-Abbāsi. Vidjeti: *Zebrul-ādāb ve semerul-elbāb*, 3/783; i *Telbīs u Iblīs*, str. 240.

⁵⁷ Ibn Ebi Dunja, *El-Vere'u*, str. 66.

⁵⁸ *Zemmul-heva*, str. 143.

ni u drugim vrstama džihada niti na drugim bojištima osim ovog.

DEVETI KORAK: *Nagrada kod Allaha*

Obaranjem pogleda treba svjesno težiti ka postizanju nagrade kod Allaha, te imati iskren nijet da se tim činom približava Njemu. To će pomoći osobi i dati joj snagu da ustraje u toj borbi.

Dakle, iščekivanje nagrade od Allaha, tebareke ve te'ala, za nju će biti podsticaj, jer je bio od onih koji su se bojali stajanja pred Gospodarom svojim i suzdržali dušu od strasti – a takvima je obećano ono što je Allah, ‘azze ve dželle, spomenuo:

﴿فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَى﴾

“... njima će Džennet, zaista, boravište biti!”⁵⁹

DESETI KORAK: *Zahvalnost na blagodati vida*

Treba uvijek imati na umu da je vid blagodat od Allaha, ‘azze ve dželle. A jedno od vidova nezahvalnosti na toj blagodati jeste da ga koristimo i usmjeravamo u ono što izaziva srdžbu onoga koji nam daje te blagodati – a to je Uzvišeni Allah, tebareke ve te'ala. To je blagodat koja zahtijeva zahvalnost (šukr), a nipošto nije izraz zahvalnosti da se koristi u haramu.

⁵⁹ Sura *En-Nāzi'āt*, 41. ajet.

Uzvišeni Allah kaže:

﴿وَمَا يَكُم مِّن نِّعْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ﴾

*“Svaka blagodat koju imate – od Allaha je.”*⁶⁰

JEDANAESTI KORAK: *Podsjećanje na džennetske nagrade*

Vjernik treba da se sjeti onoga što je Uzvišeni Allah pripremio za vjernike koji su bili strpljivi i bogobojažni – od džennetskih perivoja, džennēta, hurija i ostalih uživanja. Cijeli ovaj dunjalučki život, od početka do kraja, nije ništa drugo do strpljenje jedan kratki period. Ako čovjek pokaže sabur – prebrodiće ovu kušnju.

DVANAESTI KORAK: *Brak kao zaštita*

Ženidba je propisana da bi se očuvala čednost, kao što je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“O mladići! Ko od vas može (fizički i materijalno), neka se oženi, jer će tako lakše čuvati pogled i zaštititi čednost. A ko ne može, neka posti, jer mu je to štit (tako će ublažiti strasti).”*⁶¹

TRINAESTI KORAK: *Razmišljanje o lošim posljedicama*

Čovjek treba imati na umu posljedice puštanja pogleda – od nedaća, nesreća, iskušenja i grijeha,

⁶⁰ Sura *En-Nahl*, 53. ajet.

⁶¹ Buhari, br. 1905; i Muslim, br. 1400.

tereta, tjeskobe u prsima i drugih gorkih plodova o kojima ćemo, inšallah, naknadno govoriti.

ČETRNAESTI KORAK: *Razmišljanje o koristima*

Treba se prisjetiti velikih koristi obaranja pogleda, a neke ćemo spomenuti kasnije.

PETNAESTI KORAK: *Ostaviti suvišno gledanje*

Gledanje onoga što nije korisno, čak i ako nije haram samo po sebi, postepeno ga vodi ka posrtanju u grijeh. Stoga, ne treba da gleda ono što ga se ne tiče i ono što mu ne koristi, niti mu donosi ikakvo dobro ni na dunjaluku ni na ahiretu. Ako se kloni gledanja onoga što je suvišno, to će biti razlogom da se kloni i zabranjenog pogleda.

ŠESNAESTI KORAK: *Izbjegavanje mjesta fitne*

Kloni se mjesta fitne i ne izlaži sebe iskušenju! Kaže se: “Ko sebe izloži smutnji na početku, neće se spasiti na kraju.”

Čovjek ne treba da se svjesno izlaže onome što mu može nanijeti štetu ili ga uvući u grijeh prema Uzvišenom Allahu, jer rijetko se ko spasi kada se približi fitni. Kao što je opasnost blizu onome ko čini zlo, tako je i posrnuće u blizini fitne.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: “*Najbolji saff za žene je zadnji, a najgori je prvi. Najbolji*

*saff za muškarce je prvi, a najgori je zadnji.*⁶² Zašto? Zbog udaljavanja od fitne, jer posljednji saff muškaraca je bliži ženama, a prvi saff žena bliži je muškarcima, pa je tako iskušenje bliže. Zato je prvi saff žena, koji bi u drugim okolnostima bio najbolji, ovdje postao najgori, upravo zbog blizine muškarcima. A da su žene klanjale u posebnom prostoru, gdje ih muškarci ne vide niti ih mogu posmatrati, tada bi prvi saff za žene bio najbolji – kao što su kazali imam Nevevi i drugi.⁶³ No, kada je riječ o situaciji gdje su žene odmah iza muškaraca, iako se radi o namazu, možda čak i iza Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i to na najdražem mjestu Allahu, tj. u džamijama – ipak je njihov saff opisan kao najgori. Pa šta onda reći o približavanju fitnama na pijacama, na pokvarenim mjestima i po nemoralnim internet stranicama?!

Allah je Taj od Koga pomoć tražimo.

SEDAMNAESTI KORAK: *Preispitivanje duše*

Svaki rob treba da preispita samoga sebe i da se upita: Šta zapravo dobivam puštanjem pogleda, osim patnje, nesreće, bola, kajanja i tuge?

Kada bi čovjek preispitao protekle dane i noći svoga života i godine koje su iza njega – onda kada je gledao u ono što mu je Allah, tebareke ve te'ala,

⁶² Muslim, br. 440.

⁶³ Vidjeti: *Šerhun-Nevevi 'alā Muslim*, 4/159.

zabranio – šta bi vidio da je time postigao? Jedino što je ubrao jesu loše posljedice koje kvare srce i donose različite vrste boli, kako u srcu, tako i na tijelu. Šta si to dobio?! Koja je tvoja korist?!

Zato bi čovjek, u danima koji dolaze, trebao uvijek imati na umu ovu istinu – i to bi trebao biti razlog da se okrene, ostavi to i iskreno se pokaje.

OSAMNAESTI KORAK: *Haram pogled je kazna*

Treba biti svjestan da gledanje tih lica (razvratnica) nije užitak, već Allahova kazna, kao što smo spomenuli pri govoru o pobožnjaku Džurejdžu.

DEVETNAESTI KORAK: *Traženje pomoći od Allaha*

Ova fitna je ogromna i ne može se spasiti osim onaj kome Allah pomogne. Zato se treba iskreno i ponizno obraćati Allahu dovom, tražeći od Njega zaštitu i snagu da se sačuva od grijeha.

Iskušanje s pogledom je mnogo rašireno i fitna je veoma bliska svakom čovjeku, stoga je robu nužno da se utječe svome Gospodaru, tebareke ve te'ala, jer niko nije siguran osim onoga kome Allah podari sigurnost – uzvišen neka je On i neka su sveta Njegova imena!

DVADESETI KORAK: *Iskrenost (ihlās)*

Zaista je iskrenost jedan od ključnih razloga zaštite i spasa, kao što je Uzvišeni Allah rekao o

Jusufu, alejhis-selam, kada je bio iskušán velikom fitnom:

﴿كَذَلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ إِنَّهُ مِنْ
عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ﴾

*“Tako smo odvratili od njega zlo i razvrat, jer je bio
od Naših odabranih robova.”*⁶⁴

Po drugom kirāetu ova riječ u ajetu se uči s
kesrom na harfu *lām*, tj. *el-muhlisin* (الْمُخْلَصِينَ), što
znači: *oni koji su iskreno odani*.

Dakle, iskrenost je uzrok izbavljenja i spasa.
Onda kada Allah, ‘azze ve dželle, vidi da je Njegov
rob iskren i Njemu istinski odan, to će mu biti raz-
logom spasa od ovih belaja, grijeha i okova.

⁶⁴ Sura *Jusuf*, 24. ajet.

PLODOVI OBARANJA POGLEDA

Nakon što smo pojasnili načine koji vode do čuvanja pogleda i njegovog obaranja, sada ćemo ukazati na niz plodova i koristi obaranja pogleda – kako bi to dodatno podstaklo na njegovo čuvanje. Svijest o ovim koristima, dobrobitima i plodovima jača srce i budi u duši želju za postizanjem tog cilja.

PRVI PLOD: *Otvaranje spoznaje u srcu (basīre)*

Unutrašnja spoznaja u srcu je poput svjetlosti koja osvjetljava čovjekov put. Ovo svjetlo može jačati i slabiti. Jača sve dok ne postane primjetno na očima, licu i djelima. Nasuprot tome, puštanje pogleda ka zabranjenom donosi tamu koja prekriva lice, prožima udove i nastanjuje se u srcu.

Iz ovog razloga, Uzvišeni Allah, nakon što je naredio obaranje pogleda, spominje ajet o svjetlu:

﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾

“Allah je svjetlo nebesa i Zemlje!”⁶⁵

Kao što su rekli šejhul-islam Ibn Tejmijje i drugi učenjaci: Ko spusti svoj pogled pred onim što

⁶⁵ Sura *En-Nūr*, 35. ajet.

mu je Allah, ‘azze ve dželle, zabranio – Allah će ga nagraditi svjetlom *basīre* (spoznaje i bistrine u srcu).

“*Allah je svjetlo nebesa i Zemlje! Primjer svjetla Njegovog...*”, tj. u srcu vjernika. Ovo svjetlo (*nūr*) sija u srcu vjernika i prosvjetljuje njegovo srce i otvara mu *basīru*. Doista Allah, ‘azze ve dželle, nagrađuje svakog roba shodno njegovim djelima. Pa, ako on ostavi pogled u ono što zabranjeno – On, tebareke ve te’ala, mu to nadoknadi boljim, pa dadne da u njegovom srcu zasija svjetlo spoznaje. To je suština onoga što su spomenuli učenjaci poput šejhul-islama Ibn Tejmijje i šejha Abdurrahmana es-Sa’dija, kao i mnogi prije i poslije njih.

Prenosi se da je Ebul-Husejn el-Verrāk, Allah mu se smilovao, rekao: “Ko obori pogled od onoga što je zabranjeno, Allah mu zbog toga podari mudrost na jeziku kojom će krenuti Pravim putem i druge ka Allahovom zadovoljstvu voditi.”⁶⁶

DRUGI PLOD: *Ispravna pronicljivost (firāsa)*

Još jedna stvar koja je povezana s prosvjetljenjem srca i svjetlom spoznaje u srcu (*basīre*) jeste ispravnost pronicljivosti (*firāse*). Naime, pronicljivost ne može biti ispravna, potpuna niti snažna, osim ako je srce prosvjetljeno, a spoznaja u srcu bistra. Jer pronicljivost (*firāsa*) je ili dio tog svjetla, ili je barem njegov odraz, kako što je očigledno.

⁶⁶ Ibnul-Dževzi, *Zemmul-beva*, str. 141.

Srce, kada sja, nalik je ogledalu kada je ispolirano, koje jasno prikazuje sliku. A puštanje pogleda prema zabranjenom muti to ogledalo, kvari sliku i onda čovjek ne vidi stvari onakvima kakve one zaista jesu. U tome je suštinski problem, kada čovjek počne da vidi stvari iskrivljeno, ne razaznaje ono što razaznaju oni čija su srca prosvijetljena i oči bistre. A može se desiti i da se to “ogledalo” potpuno zamuti, pa da više ništa ne vidi, poput naočala koje koristimo, kroz koje je moguće gledati kada su čiste, ali kada su isprljane, ne može vidjeti stvarnost ispravno. Tako čovjeku biva uljepšano ono što je zlo i odvratno, pa više ne vidi njegovu ružnoću. A ono što je lijepo, on vidi kao ružno, pa mu se preokrene percepcija i vid – da nas Allah sačuva!

Uzvišeni je rekao:

﴿وَنَقْلِبُ أَفْئِدَتَهُمْ وَأَبْصَرَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ ۖ أَوَّلَ مَرَّةٍ
وَنَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾

“A Mi srca njihova i oči njihove okrećemo, pa neće vjerovati kao što nisu vjerovali ni prvi put, i ostavljamo ih da u zabludi svojoj lutaju smeteni.”⁶⁷

Kada se srca i pogledi preokrenu, čovjek ostane izgubljen i luta, zapetljan među raznim oblicima zla i poroka, a da to i ne vidi. Štaviše, možda to

⁶⁷ Sura *El-En'ām*, 110. ajet.

uopće ne osjeti – sve dok ne sretne Allaha, a tada dolazi kajanje, ali tada kajanje više neće koristiti.

TREĆI PLOD: *Spas od opijenosti strašću i nemara*

Obaranje pogleda oslobađa sce od opijenosti strastima i od sna nemara (gafleta).

Naime, puštanje pogleda i njegovo slobodno lutanje po onome što je Uzvišeni Allah zabranio – neminovno vodi ka trajnoj nemarnosti (gafletu).

Šejhul-islam Ibn Tejmijje, Allah mu se smilovao, kaže: “Vežanost za slike kvari razum, zaslijepljuje spoznaju u srcu (*basiru*) i opija srce, pa čak i dovodi do njegovog ludila.”⁶⁸

Tada čovjek prestaje rasuđivati. Pogledajte one koji su opsjednuti slikama, pa ih obuzme zaljubljenost, bilo prema muškarcu, ženi ili nečemu sličnom. Vidiš da ta djevojka, ili taj mladić, ili neko drugi, sjedi među ljudima, ali nije s njima: pogled mu je ukočen, lice blijedo. Zatim ta ljubav počinje da se širi iz srca prema licu, tijelu, žilama i zglobovima – kao što je neko rekao:

*I ljubav ima znakove što se na mladiću vide,
blijedo lice i drhtave ruke bez snage.*⁶⁹

Blijedilo, klonulost, ukočen pogled i, što je najgore, nikakve koristi od njega, ni za dunjaluk ni za

⁶⁸ *Medžmu'ul-fetava*, 10/425; i *El-Fetava-kubra*, 1/292;.

⁶⁹ Ibn Asākir, *Tāribu Dimešk*, 49/382.

ahiret. Pogledajte vijesti o tim zaljubljenicima, poput *Medžnūna Lejle*⁷⁰ i drugih, kako su gubili razum od zaljubljenosti. A sve je to počelo od pogleda.

ČETVRTI PLOD: *Otvaranje puteva znanja*

Obaranje pogleda otvara puteve stjecanja znanja i olakšava mu uzroke koji vode ka njemu. Jer, spoznaja u srcu (*basīra*) biva otvorena, a srce raste-rećeno i oslobođeno od svega što bi ga moglo uznemiriti ili omesti. Kada je srce ispunjeno svjetlom (*nūrom*), tada brže i lakše shvata činjenice i povezuje različite informacije.

Znanje je svjetlo, a ono se ne zadržava osim u prosvijetljenom srcu, dok pomračeno i uznemireno srce ne može sačuvati ništa od znanja, niti postići nešto značajno. Takvo srce je zaokupljeno drugim stvarima, pomućeno, i nije u stanju da zapamti čak ni jednu riječ.

⁷⁰ *Medžnūn Lejla* je nadimak arapskog pjesnika Kajsa b. el-Mulevviha b. Muzāhima, koji je živio u 1. hidžretskom stoljeću. Postao je poznat po svojoj legendarnoj i tragičnoj ljubavi prema djevojci po imenu Lejla el-Āmirijja, a njegova priča vremenom je prerasla u simbol bezgranične, lude i neuzvrćene ljubavi. Nadimak *Medžnūn*, što znači “lud”, dobio je jer se, prema predaji, potpuno izgubio u ljubavi prema Lejli, do te mjere da je ostavio svijet i povukao se u pustinju. Preselio je na ahiret oko 70. godine po Hidžri. Vidjeti: Zehebi, *Tarihul-islam*, 2/700-703; Safedi, *El-Vāfi bil-refejāt*, 24/223-227; Zirikli, *El-E’alām*, 5/208. (op. prev.)

PETI PLOD: *Snaga srca i hrabrost*

Obaranje pogleda donosi snagu srcu, učvršćuje ga i osnažuje njegovu hrabrost. Srce tada postiže moć spoznaje uz snagu dokaza i argumenata, za razliku od osobe kolebljivog i nesigurnog srca.

ŠESTI PLOD: *Sreća, radost i širokogrudnost*

Čuvanje pogleda donosi srcu istinsku radost, sreću i širinu u prsima, veću i dublju od one radosti i užitka koju osjeti onaj koji gleda u ono što je Uzvišeni Allah zabranio. To je slast spoznaje (*basīre*), slast pokornosti, slast savladavanja duše i obuzdavanja njenih uzvreljih strasti.

Ova radost ne može se porediti ni sa jednom drugom slasti. Zato se kaže: “Onaj ko ukroti svoju strast i pobijedi svoj nefs, doživjet će radost, sreću i užitak koji su daleko potpuniji od užitka kojeg bi osjetio slijedeći strasti.”⁷¹

A rečeno je u stihovima:

*Obori pogled s onoga što je haram,
jer pohlepno oko i mudrog prevari.
Pogled varljiv – poput lava iz džungle,
pustiš li ga, na te će skočit i napasti.*

⁷¹ Seffārīni, *Gizāul-elbāb fi šerhi Menzūmetul-ādāb*, 1/89.

*Ko pogled obori s prizora suvišnih,
u srcu će pronaći spokoj i smiraj slatki.*⁷²

Takav čovjek osjeti rahatluk, slast i sreću.

Nasuprot tome, puštanje pogleda ka zabranjenom donosi samo žalost i bol, kao što ćemo spomenuti kada budemo govorili o *gorkim plodovima* pogleda. Čovjek možda uživa u tim trenucima gledanja, ali nakon toga osjeti prazninu i tjeskobu – osjećaj koji iskusi svako ko upire svoj pogled u ono što je Uzvišeni Allah zabranio.

SEDMI PLOD: *Oslobađanje srca od bola i tuge*

Još jedan od velikih plodova obaranja pogleda jeste oslobađanje srca od boli i tuge.

Onaj ko pusti svoj pogled, njegova tuga će potrajati. Ne postoji ništa što više šteti srcu i donosi trajnu tugu i žalost od puštanja pogleda.

Mnogi ljudi koji pate od tjeskobe, unutarnje praznine, nemira i depresije – idu tamo i ovamo: u parkove, restorane, provode večeri s društvom i prijateljima, iz noći u noć na drugom mjestu. A ipak sa sobom stalno nose dušu ispunjenu nemir i tjeskobom. Zašto? Uzrok njihove tuge nije otklonjen – i dalje je prisutan u njihovom srcu.

⁷² Ibn Muflih, *El-Ādābuš-šer'ijje vel-minabil-mer'ijje*, 3/596; Seffārīni, *Gizāul-elbab fi šerhi Menzūmetul-ādāb*, 1/86.

Nema istinskog smirenja kroz užitke tijela. Pravo olakšanje dolazi kroz radost i smirenost srca, a to se postiže bogobojaznošću, te čuvanjem srca i tjelesnih organa od onoga što izaziva Allahovu srdžbu. Kao što je rekao hafiz Ibnul-Kajjim: “Kada izviđač (pogled) bude zaustavljen, srce se oslobađa napora potrage i čežnje. Onaj ko pusti svoje pogled – njegove žalosti će potrajati. Jer, pogled rađa ljubav, a tada počinje čitav lanac posljedica, koji vodi sve dalje, sve dok čovjek ne postane zaljubljenik, rob svoje strasti.”⁷³

Možda ste i sami čuli neke od tih događaja koji se prenose u novinama i na raznim portalima. Jedan od poznatih slučajeva, koji su mnogi zapamtili, jeste priča o mladiću koji je dugo čekao svoju voljenu. Pa, kada je stigla, on joj je pao na sedždu.

A što se tiče pričā o ljudima na samrti i onome što su izgovarali u posljednjim trenucima umjesto riječi *lā ilāhe illellāh*, to se može naći u knjigama učenjaka koji su govorili o stanjima ljudi na završecima života. Navode se zapanjujuće i čudne priče tih iskušanih ljudi, a sve je počelo puštanjem pogleda.

OSMI PLOD: *Oslobađanje srca od ropstva strasti*

Obaranje pogleda oslobađa čovjekovo srce od okova strasti, pa ono ne ostaje zarobljeno i podređeno, jer to je pravo ropstvo. Istinska sloboda, kao

⁷³ *Igāsetul-lehḫān min mesājidiš-šejtān*, 1/47.

što kaže šejhul-islam Ibn Tejmijje, jeste sloboda srca, pa makar tijelo bilo zatočeno. A pravo ropstvo jeste ropstvo srca – pa makar tijelo bilo slobodno. Zašto da čovjek svoje srce stavlja u okove strasti, i to zbog samo jednog pogleda?!

Oko je ogledalo srca. Kada rob spusti svoj pogled, tada i srce spušta svoje strasti, kao što kaže hafiz Ibnu-l-Kajjim, rahimehullah.⁷⁴ A kada pusti pogled, srce oslobađa svoje prohtjeve. Jedno vodi drugome: pogled rađa strast, a srce tada postaje njen rob. Sve su to uzročno-posljedične veze koje se nadovezuju.

DEVETI PLOD: *Zaštita čovjekove vjere*

Još jedna velika korist obaranja pogleda jeste očuvanje (zaštita) vjere. Kaže se: “Ko sačuva četiri stvari, sačuvaio je svoju vjeru: poglede, misli, riječi i postupke. Jer sve počinje od običnih misli, a zatim prelazi u razmišljanje, potom u odluku i na kraju u djelo.”⁷⁵

Čuvaj svoje misli i odbacuj loše misli i loše riječi. Ne govori osim ono čime je Allah, tebareke ve te’ala, zadovoljan. Kloni se vulgarnosti, psovki, proklinjanja, ružnih riječi i narušavanja časti drugih ljudi. Umjesto toga, neka tvoj jezik bude zauzet sa *subhānallah, vel-hamdu lillāh, ve lā ilāhe illellāh, vallāhu*

⁷⁴ *Revdatul-mubibbīn ve nuṣṣetul-muštākīn*, str. 92.

⁷⁵ Vidjeti: *El-Dževābul-kāfi*, str. 152.

ekber – jer spominjanje Allaha oživljava srce, a spominjanje ljudi ga kvari i ubija.

Ostavi se pogrešnih tumačenja koja te vode ka zabranjenom. Onaj ko sačuva ova četiri ulaza (pogled, misli, riječi i djelo), pazi na njih i stražari na vratima, bit će, uz Allahovu dozvolu, spašen. A ako to ne učini, šejtan će mu se uvući i razoriti ga.

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *“Garantujte mi šest stvari od sebe, a ja ću vam garantovati Džennet...”* Među njima je naveo: *“... čuvajte svoja stidna mjesta i obarajte poglede.”*⁷⁶

DESETI PLOD: *Sticanje Allahove ljubavi*

Od velikih koristi obaranja pogleda jeste da ono vodi Allahovoj, ‘azze ve dželle, ljubavi.

Mudžahid b. Džebr, rahimehullah, rekao je: *“Obaranje pogleda od onoga što je Allah zabranio vodi Allahovoj ljubavi.”*⁷⁷

JEDANAESTI PLOD: *Zatvaranje šejtanskih puteva ka srcu*

Između oka i srca postoji veza, tj. put preko kojeg jedno utiče na drugo. Ako je srce ispravno (čisto), ispravan će biti i pogled; a ako je ispravan pogled, to će, neminovno, voditi popravljanju srca.

⁷⁶ Ahmed u *Musnedu*, br. 22757. Valorizatori (muhakkiki) *Musneda* kažu da je hadis *hasen li gajrihi*, a i šejh Albani ga ocjenjuje *hasenom* (dobrim) u djelu *Sabihul-Džami*, br. 1018.

⁷⁷ Vidjeti: *Medžmu’ul-fetāvā*, 15/394; i *Zemmul-bevā*, str. 141.

Onaj ko dozvoli pogledu da luta, njegovo srce će se zbog toga iskvariti. A kada je srce iskvareno, oko će biti upućeno prema haramu, jer je ono pod vlašću srca i djeluje po njegovom naređenju.

DVANAESTI PLOD: *Posvećenost onome što koristi*

Kada čovjek obori pogled i sačuva ga od zabranjenog, time oslobađa svoje srce da se posveti razmišljanju o onome što mu donosi korist, te je u stanju nesmetano se posvetiti tome, bez nemira u srcu i rastrojenosti.

GORKI PLODOVI ZABRANJENOG POGLEDA

Nakon govora o korisnim plodovima obaranja pogleda, spomenut ćemo gorke plodove gledanja u ono što je Allah zabranio, što je teško pobrojati. Od najistaknutijih gorkih plodova su sljedeći:

PRVI (GORKI) PLOD: *Pokvarenost srca*

Kaže pjesnik:

*Pogledao sam je – i oko me nije prevarilo,
ali ne pogodi svaka strijela što se odapne.*⁷⁸

U ovom stihu, puštanje pogleda opisano je poput strijele koja pogađa srce. A hafiz Ibnu-l-Kajjim, Allah mu se smilovao, kaže: “Čudno je to da strijela pogleda ne stiže do cilja sve dok, prije toga, ne zauzme mjesto u srcu onoga koji gleda.”⁷⁹

Zato, ne odapinji tu strijelu (pogled), jer ona neće ni stići do cilja (do harama), a već je zauzela mjesto u tvom srcu. Pa se smiluj tom srcu i znaj da je to strijela kojom ne trebaš gađati.

Ibnu-l-Kajjim kaže dalje: “Još čudnije od toga jeste da pogled ranjava srce, pa slijedi rana za ranom, a da bol tih rana ne sprječava onoga ko gleda

⁷⁸ Vidjeti: *Revdatul-muhibbîn*, str. 98; i *Nibajetul-ereb*, 2/133.

⁷⁹ Vidjeti: *El-Dževābul-kāfi*, str. 154.

da nastavi sa istim.”⁸⁰ Tako se rane gomilaju na srcu, a koplja se slamaju jedna o druga.

*Koliko pogleda je srce pohlepno ranilo,
kao strijela – bez luka i bez tetive.*⁸¹

Halid b. Ebi ‘Imrān, rahimehullah, je rekao: “Zaista čovjek nekad baci samo jedan pogled, ali mu on unese fitnu i njegovo srce počne da truhne kao što trhune štavljena koža, pa mu se srce iskvari i više mu ne koristi.”⁸²

Nekontrolisani pogled je, dakle, poziv ka iskvaranju srca i zbog toga je rečeno: “Pogled je otrovna strijela upućena srcu.”⁸³

*Neprestani zločini očiju,
svojim žarom spaljuju srce.*⁸⁴

Strijela pogleda prolazi kroz srce i djeluje na njega poput otrova koji se daje otrovanom, kao što kaže Ibnu-l-Kajjim, pa ako čovjek požuri i izbací ga iz sebe, preživjet će; a ako to ne učini – ubit će ga.

Pogled čini srcu ono što strijela čini meti; ako ga i ne ubije, sigurno će ga raniti. Imam Ibnu-l-Kajjim, Allah mu se smilovao, kaže: “Pogled je

⁸⁰ Vidjeti: *El-Dževābul-kāfi*, str. 154.

⁸¹ Vidjeti: *Giżāul-elbāb fī šerhi Menzūmetil-ādāb*, str. 98; i *Nihājetul-ereb fī funūnil-edeb*, 2/133.

⁸² *Tefsir Es-Sem’āni*, 3/519.

⁸³ Vidjeti: *Medžmu’ul-fetāvā*, 15/395.

⁸⁴ Vidjeti: Ibnul-Dževzi, *Zemmul-bevā*, str. 99.

poput iskrice bačene u suhu travu, pa ako je i ne spali cijelu, sigurno će zapaliti bar jedan dio.”⁸⁵

Kaže pjesnik:

*O ti koji vidiš kako mi se bol pojačava,
a moja bolest zbunjuje i samog ljekara.*

*Ne čudi se – tako oči,
čine nasilje nad srcima.*⁸⁶

Ove stvari su međusobno povezane i neodvojive: puštanje pogleda unosi u srce tamu i donosi mu sljepoću, pa ga sprječava da razlikuje istinu od laži.

*Pogledi su ga stalno napadali,
dok među njima nije pao mrtav.*⁸⁷

Većina pokvarenosti srca dolazi upravo od pomutnje koju stvaraju oči.

DRUGI (GORKI) PLOD: *Gubitak slasti imana*

Puštanjem pogleda čovjek gubi slast imana, užitak u ibadetu i skrušenost. Njegovo srce biva ispunjeno tugom, brigom, nemirom i tjeskobom.

Kaže pjesnik:

*Čujte, o Allahovi robovi, riječi moje –
i prestanite gledati u lica divna!*

⁸⁵ *Revdatul-muhibbīn*, str. 97.

⁸⁶ Vidjeti: Ibnul-Kajjim, *Revdatul-muhibbīn*, str. 100.

⁸⁷ *Ibid*, str. 107.

*Jer ljubav ima kraj u smrti,
a početak joj liči na šalu.*⁸⁸

TREĆI (GORKI) PLOD: *Vodi ka zinaluku*

Puštanje pogleda ka haramu je uvod u zinaluk. To je izvor belaja, zla i smutnje, te vodi ka toj propasti i velikom razvratu o kojem je Allah, tebareke ve te'ala, rekao:

﴿إِنَّهُ كَانَ فَحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا﴾

*“Doista je to razvrat i ružan put!”*⁸⁹

To je krajnji ishod: razvrat i ružan put.

ČETVRTI (GORKI) PLOD: *Izvor svakog zla*

Svako zlo i belaj kreću upravo od zabranjenog pogleda. Kao što je rečeno: “Pogled oka uzrok je nesreće.”⁹⁰ On je poput lūka Iblisova, kada njima gađa, ne promašuje.

S tim u vezi, niko nije čuvao svoj pogled od zabranjenog, a da mu Uzvišeni Allah nije sačuvao srce. O tome je, također, rečeno: “Ko pusti pogled, prizvao je svoju propast.”⁹¹ Ovu istinu potvrđuju i mnoge druge korisne izreke mudraca i učenjaka.

⁸⁸ Vidjeti: *Revdatul-muhibbīn*, str. 99; i *Nefhatul-jemen fi mā jeẓūlu bi ẓikrihiš-šedžen*, str. 101.

⁸⁹ Sura *El-Isrā*, 32. ajet.

⁹⁰ Vidjeti: Kušejri, *Lataif-ül-išārāt*, 2/606.

⁹¹ Vidjeti: Māverdi, *Edebud-dunja ved-dīn*, str. 322.

PETI (GORKI) PLOD: *Rađa žalost, uzdahe i patnju*

Čovjek gleda ono do čega ne može doći, a nije ni u stanju da se u potpunosti strpi prema onome što vidi. Zaista je to veliko mučenje za srce – da vidiš nešto čemu ne možeš odoljeti, a što ne možeš ni dosegnuti.

*Kad pogled pustiš da luta svijetom,
srce će umoriti prižori mnogi.*

*Ugledat ćeš ono što ne možeš imati,
niti se možeš od toga potpuno sustegnuti.*⁹²

Sve ovo posljedica je nečuvanog pogleda. Neki od prvih generacija govorili su: “Pogled sije strast u srce, a koliko je samo strasti donijelo dugotrajnu tugu.”⁹³ Od Hasana el-Basrija prenosi se da je rekao: “Ko pusti svoj pogled, dugo će se kajati.”⁹⁴ Drugi su rekli: “Pogledi rađaju žaljenje. Njihov početak je tuga, a kraj im je propast. Ko slijedi svoj pogled, slijedi vlastitu smrt.”⁹⁵

Također je rečeno u stihovima:

*Zaljubljenik motri zvijezde u noći,
nad njim plače i onaj što ga kori.*

⁹² Vidjeti: *Šejh Dīwānīl-Hamāse*, str. 868; *Mesāri’ul-’uṣṣāk*, 2/194; *Revdatul-ahjār*, str. 378; i *Revdatul-muhibbīn*, str. 97.

⁹³ *Tefsīr Es-Sem’ānī*, 3/519.

⁹⁴ Vidjeti: *Zemmul-bevā*, str. 93.

⁹⁵ *Ibid.*

*Moje oko prosu krv zbog ljubavi,
plačite za ubijenim – sam je sebe ubio.*⁹⁶

Prenosi se od Ibn Mes'uda, radijallahu anhu, da je rekao: "Nema pogleda, a da šejtan u njemu ne vidi priliku."⁹⁷ Također je govorio: "Onaj ko pusti svoj pogled, često će tugovati."⁹⁸

ŠESTI (GORKI) PLOD: Vodi ka napuštanju vjere

Pogled može biti uzrok posrnuća u vjeri, da nas Uzvišeni Allah sačuva. Razmislite o sljedećim stvarnim događajima i primjerima.

Ibnul-Dževzi, Allah mu se smilovao, u svom djelu *Zemmul-beva / Pokudenost strasti*, navodi slučaj jednog čovjeka koji je prolazio pored kuće kršćanke, koju je ugledao pored vrata i odmah se zaljubio.

Ukratko, taj čovjek se toliko vezao za nju i silno je zavolio da je od ljubavi klonuo i razbolio se. A i ona se, također, zaljubila u njega i njena čežnja ju je iscrpila. Njegova majka bi mu dolazila dok je bio bolestan, ali joj ne bi odgovarao niti s njom razgovarao. Tada je zamolila jednog od njegovih prijatelja da mu pokuša pomoći. Kada ga je prijatelj

⁹⁶ Vidjeti: *Zemmul-bevā*, str. 97; i *Gizāul-elbāb*, 1/87.

⁹⁷ Predaju je zabilježio Hennad b. es-Serijj u djelu *Eṣ-Ṣuḥḥ*, 2/465. Također vidjeti: Ibnul-Dževzi, *Et-Tebṣire*, 1/162; i *Zemmul-beva*, str. 91.

⁹⁸ Vidjeti: Ibnul-Dževzi, *Et-Tebṣire*, 1/162; kao i *Zemmul-beva*, str. 91; i *Gizāul-elbāb*, 1/85, ali od Hasana el-Basrija.

posjetio, rekao mu je: “Ta i ta”, misleći na njegovu voljenu, “poslala ti je poruku preko tvoje majke.” Čuvši to, obradovao se i ponadao. Ušla je i njegova majka, a on se podigao i, u nadi da će nešto o njoj saznati, pažljivo je iščekivao šta će mu reći. Međutim, majka mu je ispričala nešto izmišljeno, bez stvarne poruke, samo da ga utješi. Nakon toga njegov stanje se dodatno pogoršalo.

A onda, u svojim posljednjim trenucima, na samrti je, da nas Allah sačuva, rekao:

*Ostavljam vjeru Muhammedovu i govorim:
Isā, Merjema i krst veličanstveni!*⁹⁹

Umro je (na kufru). Pošto nije imao sreću da bude s njom na dunjaluku, prihvatio je kršćanstvo da bi bio s njom na drugom svijetu, pa makar u džehennemskoj vatri.

Njegov prijatelj je potom otišao toj ženi i zatekao je, isto tako, u teškom stanju, bolesnu i iscrpljenu. Krenuo je da joj govori o njemu i kako je završio, pa ga je ona, misleći da je umro kao musliman, pretkela i rekla: “Nisam se sastala sa svojim voljenim na dunjaluku, pa želim da ga sretnem na Ahiretu. Svjedočim da nema boga osim Allaha i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik! Odričem se kršćanske vjere!” Htjela je da ga sretne

⁹⁹ *Zemmul-hevā*, str. 459.

na ahiretu, jer je bio musliman, a mislila je da je i on umro kao pripadnik islama.

Njen otac, kada je to čuo, rekao je tom čovjeku (prijatelju): “Uzmite je i vodite sa sobom. Ona sada pripada vama (jer je primila islam).” Pa je čovjek ustao, a ona reče: “Pričekaj!” Zastao je nekoliko trenutaka – zatim je ispustila dušu.¹⁰⁰

Čovjek je prešao na kršćanstvo, a ona je izgovorila dva šehadeta. To je primjer zarobljenika puštenih pogleda.

Ibnul-Dževzi, rahimehullah, prenosi i drugu priču o čovjeku iz Bagdada po imenu Salih el-Muezzin (mujezin), koji je učio ezan četrdeset godina i bio poznat po svojoj pobožnosti.

Jednog dana ovaj mujezin popeo se na minaret da prouči ezan, pa je ugledao kćerku jednog kršćanina čija je kuća bila pored džamije. Pogled ga je zaveo i upao je u fitnu.

Otišao je do njenih vrata i pokucao. Rekla je: “Ko je to?”, a on odgovori: “Ja sam Salih, mujezin.” Otvorila mu je vrata, pa kad je ušao, odmah ju je zgrabio i privukao sebi. Reče mu: “Vi ste ljudi koji se smatraju povjerljivima – kakva je ovo izdaja?!” On joj reče: “Ili ćeš mi se predati u onome što želim, ili ću te ubiti!” Ona mu odgovori: “Ne, osim ako napustiš svoju vjeru.” Tada je izgovorio da se

¹⁰⁰ *Zemmul-bevā*, str. 459.

odriče islama i onoga s čim je došao Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

Kada joj se ponovo približio, ona mu reče: “Rekao si to samo da bi postigao što želiš, a onda ćeš se vratiti svojoj vjeri. Ako si iskren, onda jedi svinjetinu.”, pa je pojeo. Reče mu opet: “Popij i vina.”, pa je pio sve dok se nije opio. Potom mu reče: “Sad se popni na krov i pričekaj dok ne dođe moj otac.” Kada se popeo, ona je zaključala vrata za sobom, a on je, potpuno pijan, tumarao po krovu kuće. Na kraju je pao s visine i poginuo.

Kad je njen otac došao, ona mu je ispričala šta se dogodilo, pa je njegovo tijelo umotao u platno i bacio pored puta. Međutim, vijest o njegovoj smrti se brzo proširila, pa su ga uzeli i bacili na smetlište.

Ovo navodi Ibnul-Dževzi.¹⁰¹

Spominje hafiz Ibn Kesir, rahimehullah, u događajima iz 278. hidžretske godine, slučaj čovjeka po imenu Abduh b. Abdurrahim. Ibn Kesir o njemu kaže: “Neka ga Allah unakazi!” Potom prenosi priču o ovom nesretniku.

Naime, bio je jedan od mudžahida (boraca na Allahovom putu) koji su se borili na granicama Bizantije. U jednoj bici, dok su muslimani opsjedali jedan od rimskih gradova, ugledao je ženu iz tvrđave i zaljubio se u nju. Počeo joj je slati poruke i

¹⁰¹ *Zemmul-bevā*, str. 459-460.

upitao je: “Postoji li način da dođem do tebe?” Ona mu je odgovorila: “Da, moraš prihvatiti kršćanstvo i popeti se k meni.” Pa je pristao. Muslimani nisu ni primijetili, a on je već bio kod nje, što ih mnogo rastužilo i teško pogodilo.

Uglavnom, čovjek se pokrstio, oženio tom ženom i dobio s njom djecu. Nakon nekog vremena, sreo ga je jedan od muslimana i upitao ga: “Šta bi s tvojim džihadom? Šta bi s tvojim Kur'anom? Šta bi sa tvojim namazom?” A on mu odgovori: “Znajte da sam zaboravio cijeli Kur'an, osim ovog ajeta:

﴿رُبَّمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٢﴾ ذَرَّهُمْ يَآكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيُلْهِمُ الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَعْمَلُونَ ﴿٣﴾﴾

“Sigurno će nevjernici zažaliti što muslimani nisu bili! Zato, pusti ih neka jedu i naslađuju se, i neka ih zavarava nada – znaće oni!”¹⁰²

SEDMI (GORKI) PLOD: *Narušavanje zdravlja*

Ljekari spominju brojne podatke i studije, a to je očigledno, o štetnim posljedicama po moždane ćelije usled gledanja pornografskih sadržaja: uticaj na žlijezde u tijelu, na pamćenje, pojave simptoma prerane starosti, slabljenje imuniteta, neprekidna nadraženost svih ćelija u organizmu, što uzrokuje stanje stalne napetosti i uznemirenosti kod čovjeka.

¹⁰² Sura *El-Hidžr*, 2-3. ajet.

Dakle, tijelo mu je u konstantnom stanju nadražnosti, iscrpljeno, jer je neprestano izloženo pritisku. Sve to ostavlja kratkoročne i dugoročne posljedice po čovjekovo zdravlje, pa čak i nakon braka, kao i mnoge druge negativne posljedice, što je poznato.

Na kraju, želim dodati da ovakve posljedice treba liječiti onako kako je to spomenuo Allahov Poslanik, alejhis-salatu ves-selam, kada čovjek pogleda u ono što mu je zabranjeno. Rekao je: *“Zaista žena, kada naiđe, dolazi u liku šejtana. Pa kada neko od vas ugleda ženu koja mu se dopadne, neka ode svojoj supruzi, jer ona ima isto što i ona.”*¹⁰³

¹⁰³ Muslim, br. 1158.

SVIJETLI PRIMJERI ČUVANJA POGLEDA

Navest ću vam izuzetne primjere, lijepe i svijetle uzore u obaranju pogleda. To su primjeri iz prošlih vremena, ali iz savremenog doba.

Veki' b. el-Džerrāh kaže: "Izašli smo sa Sufjanom es-Sevrijem na dan bajrama..." Poslušaj šta je oporučio svojim učenicima: "Prvo što ćemo učiniti na početku našeg dana jeste da oborimo poglede."¹⁰⁴ Zbog toga što i žene izlaze na bajram.

A El-Esved b. Mektūm, kada bi hodao, gledao bi u svoja stopala. Dešavalo se da mu u susret naiđu žene, pa bi jedne drugima govorile: "Neka vas ne plaši Esvedova visina. On kada hoda, gleda samo u svoja stopala, ne gleda u vas."¹⁰⁵

‘Amr b. Murre kaže: "Pogledao sam u jednu ženu i svidjela mi se, pa sam izgubio vid. Nadam se da mi je to kazna (iskup) za taj pogled."¹⁰⁶ Zamislite, pogledao je ženu koja mu se svidjela dok je bila pokrivena, pa šta reći za onoga koji danas gleda nemoralne prizore?! Allah neka nas sačuva!

¹⁰⁴ Ibn Ebi ed-Dunja, *El-Vere'u*, str. 63, br. 66.

¹⁰⁵ *Hiljetul-evlija*, 2/254; i *Sifetus-safve*, 2/172.

¹⁰⁶ *Hiljetul-evlija*, 5/95; *Sifetus-safve*, 2/61; i *Zemmul-beva*, str. 127.

Vekī b. el-Džerrāh prenosi također: “Prolazio sam sa Sufjanom es-Sevrijem pored raskošne kuće, pa sam podigao pogled prema njoj, a on mi reče: ‘Ne podižite pogled prema njoj, jer oni (vlasnici) su je zbog toga sagradili!’”¹⁰⁷ – tj. da bi drugi gledali u nju s divljenjem. Ovo je primjer druge vrste pogleda, a to je gledanje prema ukrasima dunjaluka i njegovim prolaznim ljepotama.

Pogledajmo zatim Er-Rebī’a b. Husejma, Allah mu se smilovao, koji je bio pravi primjer u obaranju pogleda. Jednom prilikom su pored njega prošle žene, a on je tako oborio glavu i pogled da su žene pomislile da je slijep, pa su se počele utjecati Allahu od sljepoće.¹⁰⁸

Hassān b. Ebi Sinān izašao je jednog bajrama, pa mu po povratku rekoše: “O Ebu Abdullah, ne pamtimo da je ikada za bajram bilo više žena.” On im reče: “Nijedna žena me nije srela dok se nisam vratio.”¹⁰⁹ Zapravo, nije ih ni pogledao, jer je cijelo vrijeme obarao pogled. Ovaj čovjek je bio zaista poseban. Kada se jednog bajrama vratio kući, njegova žena ga upita: “Koliko li si lijepih žena danas vidio?”, a on joj reče: “Tako mi Allaha, od kada

¹⁰⁷ Ahmed b. Hanberl, *El-Vere’u*, br. 96.

¹⁰⁸ *Zemmul-beva*, str. 91.

¹⁰⁹ Ibid, str. 88.

sam izašao, pa sve dok se nisam vratio, nisam pogledao ni u šta drugo osim u svoj palac.”¹¹⁰

To je čednost.

Prenosi se da je Ibn Mes’ud, radijallahu anhu, jednom ušao kod bolesnika da ga obiđe, a s njim su bili i drugi ljudi. U prostoriji se nalazila i jedna žena, pa je jedan od prisutnih počeo da je posmatra, a Ibn Mes’ud mu tada reče: “Da ti je oko iscurilo, bilo bi ti bolje!”¹¹¹ Pogledao je ženu, a kakva li je mogla biti njena odjeća u takvoj situaciji pred tolikim ljudima? Pa šta onda reći za one koji gledaju razne sramote i ogavnosti?!

U kući Mudžahida b. Džebra postojala je gornja prostorija, soba na spratu, koja je sagrađena trideset godina ranije, a on je nije ni primijetio.¹¹² Nije znao da postoji! A gdje su danas oni koji vire tamo i ovamo, koji se penju na visinu kada negdje odsjednu, kao u hotelima, pa razgledaju, ne bi li možda negdje ugledali nečij avret – gledaju po prozorima i bulje u ekrane?

S druge strane, pogledajmo čestit i uzoran primjer Ibn Sīrīna, jednog od tabi’ina. On kaže, Allah mu se smilovao: “Zna se desiti da u snu ugledam

¹¹⁰ Ibnul-Dževzi, *Et-Tebšire*, 1/162.

¹¹¹ *Zemmul-beva*, str. 87.

¹¹² *Zemmul-beva*, str. 87.

ženu, pa se prisjetim da mi nije dozvoljena – i okrenem (oborim) pogled.”¹¹³

A o Er-Rebī’u b. Husejmu, rahimehullah, Ibn Mes’ud, radijallahu anhu, govorio je: “Tako mi Allaha, kada bi te Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, vidio, obradovao bi ti se!” Dvadeset godina je dolazio u Ibn Mes’udovu kuću, a njegova robinja je mislila da je slijep, zbog žestokog obaranja pogleda i spuštanja očiju ka zemlji. Kada bi pokucao na njegova vrata, izlazila bi njegova robinja, pa kada vidi da je on, govorila bi Ibn Mes’udu: “Onaj tvoj prijatelj, slijepac, je došao.” Jednom je tražio dozvolu da uđe kod Ibn Mes’uda, pa je pred njega izašla lijepa robinja, a on odmah zatvori oči. Robinja tada reče: “Na vratima je neki slijepac, kaže da je Er-Rebī’ b. Husejm.” Ibn Mes’ud odgovori: “Nije on slijep, nego je oborio svoj pogled.”¹¹⁴

Postoje i savremeni primjeri ovakvih uzora.

Jedan čovjek, musliman iz jugoistočne Azije, radio je u Novom Zelandu, na benzinskoj pumpi. Kraljica ljepote (miss) Novog Zelanda bi često dolazila na tu pumpu, ali on je nikada nije gledao. To se mnogo puta ponavljalo, pa mu je jednom prišla i uputila žestoku kritiku zbog toga što je ignoriše i ne gleda. Pitala ga je: “Ko si ti i šta si ti?” Rekao je:

¹¹³ *Tāribu Bagdad*, 2/419; i *Tāribu Dimešk*, 53/205.

¹¹⁴ Vidjeti: *Sifetus-safve*, 2/34; *El-Muntezam fi tārihil-mulūki vel-umem*, 6/8; *Idžli, Es-Sikāt*, str. 154; i *Bugjetut-taleb*, 8/3569.

“Ja sam musliman i nije mi dozvoljeno da slobodno puštam pogled.” Ona se začudila, jer su inače svi htjeli da se slikaju s njom, da je gledaju i krišom odmjeravaju. Taj njegov stid i čednost duboko su je dojmili, pa ga je počela ispitivati o njegovoj vjeri, a zatim mu je ponudila brak. Primila je islam i udala se za tog čovjeka, koji je bio obični radnik na benzinskoj pumpi.

Postoje i drugi slični primjeri, neću se na njima zadržavati, ali ću reći ovo: izaberi sam za sebe! Ovi pogledi su kao oštri, isukani mačevi, pa ih vrati u korice obaranja pogleda i stida od Allaha, tebareke ve te’ala, Koji te gleda. Ako to ne učiniš, tvoj će ti neprijatelj nanijeti povredu njima.

Puštanje pogleda donosi propast i vodi ka porocima i ružnim djelima, stoga je dužnost robu da odabere za sebe (put čednosti).

*O ti koji strijelama pogleda hitaš svom snagom,
ti si ubijeni onim što gađaš i ne pogađaš.*

*I ti koji pogled šalješ da ti lijek pronade,
zaustavi izaslanika – da ti propast ne donese!*

*Nadaš se lijeku očima koje su same bolesne,
a kome je to propast donijela zdravlje?¹¹⁵*

¹¹⁵ Vidjeti: *Revdatul-muhibbin*, str. 97.

SAVJETI VJERNICAMA

Na kraju, razmislimo o riječima Allaha, tebareke ve te'ala, u vezi s vjernicama:

﴿وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ﴾

*“I reci vjernicama neka obore poglede svoje...”*¹¹⁶

To znači da ne treba da upiru svoje poglede u muškarce, jer to ih može odvesti u fitnu i staviti na kušnju.

Ovaj ajet jasno ukazuje na to da se žena poziva na obaranje pogleda isto kao i muškarac: *“I reci vjernicama neka obore poglede svoje...”* Zato su neki učenjaci iz redova šafijskog i hanbelijskog mezheba, te brojni mufessiri i savremeni učenjaci, zauzeli stav da je žena, kao i muškarac dužna da obara pogled, tj. ima pravo na prvi (nenamjeran) pogled, ali drugi pogled joj nije dozvoljen. Dakle, naređeno joj je obaranje pogleda i zabranjeno da ga slobodno pušta. Jedan od najpoznatijih učenjaka koji je to jasno rekao bio je hafiz Ibn Abdulberr, u svojim djelima *Et-Tembīd* i *El-Istizkār*, kao i mnogi drugi.

Neki savremeni učenjaci ukazali su i na to da gledanje žena u glumce, izvođače ilahija i kasida,

¹¹⁶ Sura *En-Nūr*, 31. ajet.

voditelje, pa čak i one koji drže korisna predavanja na kanalima – može predstavljati izvor fitne. Ti ljudi se najčešće pojavljuju u svom najboljem izdanju – odjeveni elegantno i dotjerani. On pazi na svaki svoj pokret i okret, kao i na pogled i pokret usana i ruku, a sve to radi s izuzetnom preciznošću. A žena koja dugo promatra takve osobe, od kojih su neki možda u punoj mladosti, ljepoti i blistavosti, možda ih upoređuje s onima oko sebe, sa svojim mužem ili slično, pa u njima ne nađe kao kod takvih: rječitost, uglađene izraze, dotjeran izgled i mladalačku ljepotu. To, zasigurno, može biti uzrok fitne.

Treba se paziti, jer ipak islamski učenjaci nisu jednoglasni da je ženi dopušteno gledati muškarce, ukoliko to ne čini sa strašću i sa požudom. Dočim, ako gleda u strance sa strašću, u vezi s tim nema razilaženja da je haram. Postignut je, dakle, konsenzus (*idžmā'*) uleme da je to zabranjeno. Ako ga gleda i uživa u tom pogledu, ako detaljno promatra njegov izgled i crte lica i ono što je lijepo i privlačno na njemu – to je, bez sumnje, zabranjeno.

Prvi (nenamjerni) pogled, i kod žene, je oprostjen i toleriše se. Isto tako, ako pogleda muškarca (koji nije mahrem) iz opravdane potrebe, recimo, u slučaju liječenja, ili zbog svjedočenja, ili kada gleda u prosca – jer kao što on ima pravo da gleda nju i ona ima pravo da gleda u njega – tada je dopušteno i nema zapreke. No, ako postoji bojazan da će

takav pogled uzbuditi strasti, onda ga je obaveza zaustaviti i spriječiti.

Učenjaci su se, ipak, razišli po pitanju kada ne postoji bojazan od fitne: da li se žena u tom slučaju tretira kao muškarac, tj. da li su pravila ista, ili ona ima šire pravo gledanja u odnosu na muškarca. To je poznato razilaženje među ulemom, a oni koje sam prethodno spomenuo, među njima i hafiz Ibn Abdulberr, smatraju da je žena u tom pogledu kao i muškarac – dozvoljen joj je prvi (slučajni) pogled, ali ne i drugi (namjerni).

Na ovo posebno želim da ukažem, jer u našem vremenu žena, dok boravi u svojoj kući, dugo, satima, gleda u ove ekrane. Da li to znači da u vezi s tim nema nikakve sumnje, niti smetnje ili zapreke? Bez obzira ko bio onaj u koga gleda? Taj pogled, u mnogim slučajevima, ne garantuje bezopasne posljedice. Zato neke žene otvoreno priznaju da su zaljubljene u nekog, bilo da je to voditelj, izvođač kasida, daija, student (*talibul-ilm*). Zadivljena je njegovim govorom, načinom izražavanja, pokretima, izgledom, pojavom, odjećom i elegancijom. Sve to je itekako moguće.

Ako gledanje vodi do takvih posljedica, onda nije ni dozvoljeno. Treba biti oprezan i preventivno djelovati. Naše sestre treba da čuvaju svoje poglede i da ne provode duge sate gledajući u ove ekrane. Mogu slušati (audio) bez potrebe da gledaju (video), pogotovo ako osoba koju gledaju može

izazvati fitnu svojom pojavom. Nemojte misliti da u tome nema smetnje i opasnosti.

Molim Allaha, tebareke ve te'ala, da i meni i vama podari korist u onome što smo čuli i da nas učini od onih koji druge upućuju i koji su upućeni!

Allah najbolje zna i neka je Njegov salavat i selam na našeg Vjerovjesnika Muhammeda.

SADRŽAJ

UVOD	5
OD ČEGA TREBAMO OBORITI POGLEDE?	14
ŠTA ZNAČI ČUVANJE STIDNIH MJESTA?	21
ZBOG ČEGA JE NAREĐENO OBARANJE POGLEDA I ČUVA- NJE STIDNIH MJESTA?	25
KAKO SAČUVATI SVOJ POGLED?	35
PLODOVI OBARANJA POGLEDA	50
GORKI PLODOVI ZABRANJENOG POGLEDA	61
SVIJETLI PRIMJERI ČUVANJA POGLEDA	72
SAVJETI VJERNICAMA	77
SADRŽAJ	81